

Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi Sayı: 9/3 2020 s. 1216-1242, TÜRKİYE

Araştırma Makalesi

ÇOCUK KİTAPLARININ OKUL ÖNCESİ ÖĞRETMENLERİNİN GÖRÜŞLERİ VE KİTAP İNCELEMESİ ÇERÇEVESİNDE DEĞERLENDİRİLMESİ

Atiye ADAK ÖZDEMİR*

Burcu ÖZDEMİR BECEREN**

Geliş Tarihi: Ocak, 2020

Kabul Tarihi: Haziran, 2020

Öz

Bu araştırmanın amacı çocuk kitaplarının (yazar, kitap seçimi ve okuma etkinliklerini planlama) değerlendirilmesidir. Verilerin toplanmasında doküman incelemesi ve görüşme teknikleri kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini Çanakkale ilinde Millî Eğitime bağlı anaokullarında görev yapmakta olan 145 okul öncesi öğretmeni ve 12 resimli çocuk kitabı oluşturmaktadır. Araştırmada elde edilen veriler içerik analizi ve betimsel analiz teknikleri ile değerlendirilmiştir. Araştırma kapsamında incelenen kitaplardan elde edilen bulgular resimli çocuk kitaplarında yer alan dil ve anlatım özellikleri, görseller ve kitapta sunulan problem ve çözüm durumlarının yazarlara göre değiştiğini ortaya koymaktadır. Öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde Eric Carle, Feridun Oral ve Sara Şahinkanat'ın okul öncesi öğretmenleri tarafından en çok bilinen çocuk kitabı yazarları olduğu, ancak genel olarak değerlendirildiğinde okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitabı yazarları konusunda bilgilerinin sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca sonuçlar öğretmenlerin çocuk kitabı seçimlerinde yazarlardan çok kitapların içeriğini ve eğitici ve öğretici olma özelliklerini dikkate aldıklarını ve öğretmenlerin çoğunun sınıflarında okuma etkinliklerini düzenli bir biçimde gerçekleştirmediklerini (haftada bir gün, her gün vb.) ortaya koymaktadır.

Anahtar Sözcükler: Okul öncesi, çocuk edebiyatı, resimli çocuk kitabı, çocuk kitabı yazarı.

AN INVESTIGATION OF CHILDREN'S BOOKS THROUGH PRE-SCHOOL TEACHERS' VIEWS AND BOOK REVIEWS

Abstract

The purpose of this research is to evaluate children's books used in pre-schools regarding their authors, how they are selected and how reading activities are planned. Document analysis and interview techniques were used to collect the data. The sample of the study consists of 145 pre-school teachers working in kindergartens affiliated to Directorate of National Education in Çanakkale Province and 12 children's picture books. The data obtained in the study were evaluated by content analysis and descriptive analysis techniques. Findings obtained from the books examined within the

* Dr. Öğr. Üyesi; Pamukkale Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, aadak@pau.edu.tr

** Doç. Dr.; Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Okul Öncesi Eğitimi ABD, burcubeceren@comu.edu.tr

scope of the research reveal that language and expression features, visual items in the books and problem and solution situations presented in the books vary according to the authors.

Findings from interviews with teachers present that Eric Carle, Feridun Oral and Sara Şahinkanat are the most well-known children's book authors by preschool teachers. However, when the findings are evaluated together, it is understood that preschool teachers have limited knowledge of the authors of children's books. In addition, the results reveal that teachers consider the content of the books and their educational and instructive features rather than the authors in the selection of children's books. Another remarkable finding that emerged in the research is that most of the preschool teachers in the study do not perform reading activities regularly in their classrooms.

Keywords: Preschool, children's literature, picture book, children's book author.

Giriş

Çocuk edebiyatı fikri Aydınlanma Çağı felsefesine dayanmaktadır. Çocukluk dönemi bu felsefi düşüncenin merkezinde yer almaktadır. Bu durum çocuk edebiyatının ortaya çıkışına katkıda bulunmuştur. Ancak bu çağdan 19. yüzyıla kadar yazılmış olan çocuk edebiyatı ürünlerinin bilgi ve ahlaki değerleri temel aldığı anlaşılmaktadır. 19 yüzyılda ise çocuk edebiyatı ürünlerinin aynı zamanda çocuğa edebî haz vermesi gerektiği düşüncesi ortaya atılmıştır. Bu düşünceye göre çocuk kitapları her şeyden önce sanatsal özellikte olmalı, manevî değerler hikâyede gizli bir şekilde yer almalı ve yazan çocuk kitabı yazarları da önce “yazar” vasfını taşımalıdır. 19. yy. sonları ile 20. yy. başlarında ise çocuk kitaplarında çocukların duygusal ihtiyaçlarını temel alan bir yaklaşımın etkili olduğu anlaşılmaktadır (Tüfekçi Can, 2014). Çocuğun kendi dünyasına ve diline uygun bir biçimde oluşturulan çocuk kitapları, çocuklar için önemli bir öğrenme kaynağıdır (Baş ve Ucuzsatar, 2020). Çocuklar için yazılmış olan resimli kitaplar içinde kültürel öğeleri barındırabilmektedir. Bu nedenle çocuk kitaplarının yayınlandığı ülke ve yayınlandığı tarih içerik, konu ve karakter sunumunu etkileyebilmektedir. Ayrıca çocuk kitaplarında karakterlerin sunumunda kitabın yayınlandığı ülkenin özelliklerinin ve kitabın basım yılının etkili olduğu anlaşılmaktadır (Sciplino, Smith, Hurme, Rusek, Bäckvik, 2010). Araştırmalar yazıldıkları dönemin çeşitli değerlerini (kadın ve erkek rolleri gibi) yansıtan resimli hikâye kitaplarının (Gooden ve Gooden, 2001) aynı zamanda yazarın görüş ve değerlerini de yansıttığını ortaya koymaktadır. Alan yazında çocuk kitaplarının incelendiği bazı araştırmalardan elde edilmiş olan bulgular dil, konu, tema, kurgu gibi özelliklerin yazarlara göre farklılaştığını ortaya koymaktadır. Evden uzaklaşma temasına (evden ve kültürden duyulan memnuniyetsizlik) sahip beş çocuk kitabının karşılaştırmalı olarak incelendiği bir araştırmada yazarların oluşturduğu ana karakterler, mekân ve kurgunun (gerçek, rüya, fantezi) farklı olduğu ortaya konmuştur (Stott, 1978). Leo Lioni'nin “Frederick” ve Lesley Sims tarafından yeniden yazılan Ağustos Böceği ile Karınca isimli fabl türündeki resimli kitapları aynı duruma yönelik iki farklı kurguyu yansıtan (Sarı ve Altun, 2018) bu yönüyle yazarların seçiminin belirleyiciliğini ortaya koyan bir diğer örnek olarak değerlendirilebilir. Hem “Frederick” isimli kitapta hem de “Ağustos Böceği ile Karınca” isimli kitapta kış için yiyecek toplamak yerine düşünme-hayal kurmayı / saz çalmayı tercih etmektedir. Ancak Leo Lioninin kitabında düşünmenin-hayal kurmanın olumlu yönüne vurgu yapılırken, Lesley Sims'in kurgusunda saz çalmak olumsuz ve karşılığı ceza olan bir davranış olarak yansıtılmıştır. Resimli hikâye kitapları incelendiğinde bazı yazarların kitaplarında tutarlı bir biçimde sevgi, yardımlaşma, iş birliği, çalışkanlık, nazik olma, şefkatli-merhametli olma gibi değerlere odaklandıkları (Dilek, 2017)

anlaşılmaktadır. Bazı çocuk kitabı yazarları iletilerini düz cümle yapısı ile bazıları ise devrik ve daha müzikal bir dil kullanarak okuyucuya sunabilmektedir (Heald, 2008). Bazı çocuk kitabı yazarlarının kitapları sadece kendi ülkelerinde değil dünyanın pek çok ülkesindeki çocuklara ulaşabilmektedir (Li, Zhou, Liu ve Gao, 2012).

Çocukların edebiyatla olan ilk deneyimleri olarak kabul edilen resimli çocuk kitapları (Tuğrul ve Feyman, 2006), 17. yüzyılda ortaya çıkmış ve zamanla tür ve içerik açısından çeşitliliğe kavuşmuştur (Tüfekçi-Can, 2014). Bu kitaplar yalnızca görsellerden oluşabileceği gibi, görsellerle metnin eşit oranda olduğu veya görsellerin metinden daha fazla yer kapladığı formatta olabilmektedir (Jalongo, 2004; akt. Phillips ve Sturm, 2013; Veziroğlu ve Gönen, 2013). Okul öncesi dönemdeki çocuklara yönelik olarak hazırlanan hikâye kitaplarında, içeriğin yanında bir diğer unsur da resimlemedir (Öztürk ve Giren, 2016). Bu özelliği ile küçük çocuklara hitap eden resimli çocuk kitapları kitap sevgisi aşılama, çocukta edebî ve estetik temel oluşturma açısından etkili olabilmektedir (Aral ve Gürsoy, 2000). Resimli çocuk kitapları çocukların dil ve okuryazarlık gelişimini (Zucker, Cabell, Justice, Pentimonti ve Kaderavek, 2013) ve alıcı ve ifade edici dil becerilerini (Albanese ve Antoniotti, 1997; Deniz, 2018; Gönen, 1989; Robertson ve Reese, 2017; Şimşek, 2017) desteklemektedir. Ayrıca çocuklara sanatsal ve kültürel deneyimler sunarak haz duymalarına olanak sağlamaktadır (İpek-Yükselen, 2015). Araştırmalar çocukların resimli kitaplardan edindikleri bilgileri gerçek bağlama aktardıklarını göstermektedir (Ganea, Ma ve DeLoache, 2011). Çocuklar kendilerine okunan resimli kitaplardaki görselleri takip ederken görsellerin temsil ettiği eylemleri sesli olarak duyma fırsatına sahiptir. Bu durum resimli kitapların çocuklar üzerindeki etkisini arttırmaktadır (Handler-Spitz, 2009).

Hem kültürel öğeleri içeren hem de çocuklara çeşitli alanlarda katkı sağlayan çocuk kitaplarının içerik ve görseller açısından nitelikli olması aynı zamanda dünyaya bakış açılarına ve yaşamlarına olumlu katkı sağlamaktadır (Gönen, Ünüvar, Bıçakçı, Koçyiğit, Yazıcı, Orçan, Aslan, Güven ve Özyürek, 2010). Bu nedenle bazı araştırmacılar çocuk kitaplarının seçimi ile ilgili ölçütler belirlemeye çalışmışlardır. Temple, Martinez, Yokota ve Naylor (2002) çocuk edebiyatı ürünlerinin seçiminde otantik bir dil ve edebî öğelerle birlikte bazı ek özellikler önermektedir (akt. Hasset, 2009):

1. Çocuk kahramanlar ve çocuklarla ilgili bir konu içermesi
2. Güçlü bir hikâye duygusu ve tutarlılık; karakter ve mekân düzenliliği
3. İnanırcı ve somut, ritmik (ahenkli) ve akıcı bir dil
4. Dünya hakkındaki bilinci ve yaşam deneyimlerini genişleten konuların göz önüne alınması
5. Açıkça öğretme amacı olmayan ya da ahlaki amaç gütmeyen bir hikâye
6. Tatmin edici bir adalet, doğruluk, dürüstlük, alçak gönüllülük duygusu
7. Büyüleyici bir öyküye eşlik eden doğru seçilmiş kelimeler, senaryo, karakterler
8. Orijinallik, mizah, zihni esnetmenin yolları, benzerliklerimizi ve farklılıklarımızı ve insan olarak olasılıklar düşünmek için okuyucuya yeni yollar sunma.

Alan yazında çocuklara dönük olarak yayınlanmış olan resimli çocuk kitaplarının yukarıda belirtilen özellikleri içerip içermediğine dönük çok sayıda çalışma olduğu

anlaşılmaktadır. Bu kapsamda yapılmış olan bazı çalışmalar incelendiğinde çocuk kitaplarında en çok sevgi, en az hoşgörü değerine yer verildiği (Kazancı-Gül ve Atay, 2018) barış, sevgi, mutluluk, arkadaşlık, toplumsal kurallara uyma değerlerine sıklıkla yer verildiği (Azizoğlu, Gökmenoğlu ve Ünal-Bozcan, 2018) ahlak eğitimi, değerler eğitimi konularının yer aldığı (Işıtan, 2016) anlaşılmaktadır. Alan yazındaki diğer bazı araştırmalar resimli çocuk kitaplarının çocuklarda estetik değerleri uyarıcı, dil becerilerini geliştirici olduğunu ve bilgiyi doğru yansıttıklarını (Yazıcı, Yıldız ve Durmuşoğlu, 2018), fiziksel, içerik ve resimler açısından çoğunlukla olumlu özellikte olduklarını (Gönen, Uludağ, Fındık-Tanrıbuyurdu ve Tüfekçi, 2014) ortaya koymaktadır. Bazı araştırmalarda ise resimli hikâye kitaplarının niteliğinin çocuk gelişimi kuramları ve okul öncesi eğitim programı ile ilişkilendirildiği anlaşılmaktadır. Veziroğlu ve Gönen (2012), Sildir ve Tüfekçi Akcan (2018) ve Toran ve Dilek (2018) tarafından yapılmış olan araştırmalar bu kapsamda değerlendirilebilir. Bu araştırmaların sonuçları resimli hikâye kitaplarının okul öncesi eğitim programındaki kazanımları sınırlı olarak karşıladığını (Veziroğlu ve Gönen (2012), programdaki bazı sosyal-duygusal kazanımları karşılamada sınırlı olduklarını (Sildir ve Tüfekçi Akcan) ve Piaget'nin kuramında öngörülen oyun türlerini sınırlı bir biçimde yansıttıklarını (Toran ve Dilek, 2018) göstermektedir.

Okul öncesi öğretmenleri ile gerçekleştirilen araştırmalardan elde edilen sonuçlar okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitaplarının fiziksel özellikleri hakkında yeterli bilgiye sahip olduklarını ancak kitap yazarı, yayın evi, basım yılı gibi konulara dikkat etmediklerini ortaya koymaktadır (Yükselen, Yumuş ve Işık, 2016). Oysa çocuk kitaplarının içeriğinin yanı sıra yazarlarının bilinmesi önemlidir (Turan ve Ulutaş, 2016). Yazınsal nitelikte ürün ortaya koyan bir yazarın duygu ve düşüncelerini çocuklara iletmesindeki başarısı “çocuk gerçekliğini” bilmesi (çocukların ilgileri, duyguları, deneyimleri, öğrenme biçimleri vb.) ile ilişkilidir (Sever, 2015). Şirin (2015) çocuk edebiyatı yazarlığını “çocuğa kendi açısından değil, çocuğun varlık evreninden bakan ve çocuğu yazarlığının öznesi durumuna getiren yazarlık biçimi” şeklinde tanımlamaktadır. Çocuk öyküsü yazmak, uzmanlık gerektirmektedir. Çocuğu ve onun dünyasını tanımayan; bilişsel, duyuşsal, devinişsel ve dil gelişimini bilmeyen; anlama ve kavrama biçimine, hayal gücüne yabancı kalan biri, çocuk öyküsü yazamaz (Gökçe ve Sis, 2011). Yazar Feridun Oral'ın “Okul öncesi çocuklara yönelik kitap yazmak oldukça zor diyebilirim. Aklınıza müthiş fikirler gelse de hikâyeleştirme aşamasında bir pedagog gibi de düşünmeniz gerektiğinden başına buyruk hareket edemiyorsunuz. Okul öncesi çocukların dünyasını, dikkatlerini ve algılama konusundaki doğrularını göz ardı etmek mümkün değil”. ...(<https://cicicee.com/feridun-oral/>)” şeklinki ifadesi alanda çalışan bazı yazarların çocuklar için yazarken onların duygu, düşünce ve algı dünyasını dikkate almaya çalıştıklarının göstergesi olarak düşünülebilir.

Ülkemizde çocuk kitaplarını içerik ve biçimsel özellikleri açısından incelendiği çok sayıda çalışma bulunmasına rağmen okul öncesi öğretmenlerin çocuk kitabı yazarları ile ilgili görüşlerini, sınıfları için kitap seçimi ve sınıflarındaki okuma etkinliklerini planlama ölçütlerini bir arada ele alan çalışmaların sınırlı olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca okul öncesi dönem çocukları için yayınlanmış olan resimli çocuk kitaplarının yazar odak alınarak değerlendirildiği çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada resimli çocuk kitaplarının okul öncesi öğretmenlerinin görüşleri ve kitap incelemesi (yazar, kitap seçimi ve okuma etkinliklerini planlama) çerçevesinde değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın modeli

Bu çalışma temel nitel araştırma yöntemine göre desenlenmiştir (Merriam, 2013). Veriler dokümanlar ve görüşme teknikleri ile toplanmıştır. İki aşamadan oluşan bu çalışmanın birinci kısmında öğretmenlere yapılandırılmış ve yarı yapılandırılmış 8 soruluk yazılı form uygulanmıştır. Çalışmanın ikinci kısmında 6 çocuk kitabı yazarının ikişer kitabı araştırmacılar tarafından değerlendirilmiştir.

Çalışma grubu

Araştırmanın çalışma grubunu Çanakkale ilinde Millî Eğitime bağlı ana okullarda görev yapmakta olan 145 okul öncesi öğretmeni ve okul öncesi dönemdeki çocuklar için resimli kitap yazarın 6 yazarın kitapları oluşturmaktadır. Öğretmenlerin 89'u 1 ile 10 yıllık, 56'sı ise 10 yıldan daha fazla mesleki deneyime sahiptir. Öğretmenlerin seçilmesinde kolay ulaşılabilir amaçlı örneklem tekniği temel alınmıştır. Araştırmacılar tarafından bağımsız anaokulları ve ana sınıflarına gidilerek öğretmenlere çalışma anlatılmış ve çalışmaya katılmayı kabul eden öğretmenlerle görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Araştırma verileri Mart-Mayıs 2019 tarihleri arasında toplanmıştır.

Dokümanlar: Bu çalışmada doküman olarak 6 çocuk kitabı yazarının ikişer kitabı (toplam 12 kitap) kullanılmıştır. Kitap / yazar seçimi, amaçlı örnekleme yöntemlerinden ölçüt örnekleme yoluyla belirlenmiştir. Kitap / yazar seçiminde 3-6 yaş çocuklarına yönelik iki ya da daha fazla kitabı bulunma, kitapların en az ikinci ve daha fazla baskı yapmış olması ve / veya ödüllü olma temel ölçütler olarak alınmıştır. Resimli hikâye kitaplarının çoğunda yaş grubu belirtilmemiş olması dolayısı ile yazarların yayın evinin okul öncesi ya da 0-6 yaş kategorisinde dizinlediği kitapları arasından seçim yapılmıştır. Araştırmanın dokümanlarını bu temel ölçüt kapsamında seçilen Anna Milbourne, Karma Wilson, Feridun Oral, Eric Carle, Gemma Merino, Leo Lioni isimli yazarların kitapları oluşturmaktadır.

Veri toplama araçları

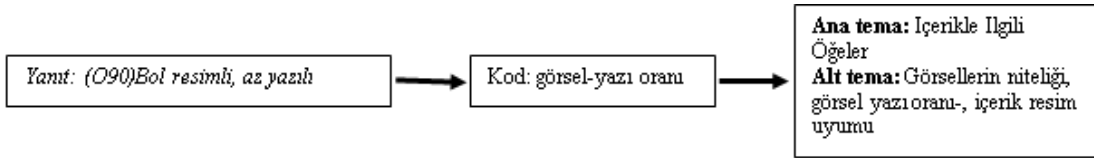
Verilerin toplanmasında doküman incelemesi ve görüşme tekniğinden yararlanılmıştır. Veriler ikinci araştırmacı tarafından eğitilen iki yüksek lisans öğrencisi tarafından öğretmenlerle yüz yüze görüşme yapılarak toplanmıştır. Görüşmeler ortalama 15 dakika sürmüştür. Görüşmeler ses kaydı olarak kaydedilmiş daha sonra bu kayıtlar yazıya aktarılmıştır. Yazılı olarak hazırlanmış olan görüşme formu öğretmenlerin sınıflarına kitap alırken dikkate aldıkları özellikler, sınıflarında kitap okuma etkinliğine karar vermede temel aldıkları ölçütler ve öğretmenlerin yazarlar hakkındaki bilgisini ve çocukların yazar / kitap tercihini kapsayan 8 soru yer almaktadır. Bu 8 sorudan yedisi açık uçlu sorulardır. Geri kalan bir soru ise 30 resimli kitaptan (15 yazarın 2'şer kitabı) oluşan bir liste aracılığı ile yapılandırılmıştır. Bu listedeki kitapların isimleri araştırmacı tarafından tek tek öğretmenlere belirtilmiş ve yazarını bilip bilmedikleri, meslek yaşamları boyunca sınıflarında kullanıp kullanmadıkları sorulmuştur.

Doküman İncelemesi: Bu çalışmada doküman olarak 6 yazarın ikişer adet resimli hikâye kitabı olmak üzere toplam 12 kitap kullanılmıştır. Yazar seçiminde 3-6 yaş çocuklarına yönelik iki ya da daha fazla kitabı bulunma, kitapların en az ikinci ve daha fazla baskı yapmış olması ve / veya ödüllü olma temel ölçütler olarak alınmıştır. Resimli hikâye kitaplarının çoğunda yaş grubu belirtilmemiş olması dolayısı ile yazarların yayın evinin okul öncesi ya da 0-

6 yaş kategorisinde dizinlediği kitapları arasından seçim yapılmıştır. Araştırmada kullanılan dokümanlar bu temel ölçüt kapsamında seçilen Anna Milbourne (2 kitap), Karma Wilson (2 kitap), Feridun Oral, (2 kitap), Eric Carle (2 kitap), Gemma Merino (2 kitap), Leo Lioni (2 kitap), isimli yazarların kitaplarıdır.

Verilerin analizi

Betimsel analizde bulgular önceden belirlenmiş olan temalara göre yorumlanır (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu araştırmadaki dokümanların yorumlanmasında alan yazında benzer konuda yapılan araştırmalar (Demircan, 2006; Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016; Gönen, Uludağ ve Fındık Tanrıbuyurdu, 2014) dikkate alınmıştır. Bu doğrultuda *kitaplarda yer alan görsellerle ilgili özellikler, yazarların kitaplarında sunmuş oldukları problem durumu ve çözüm, dil ve anlatımla ilgili öğeler* olmak üzere 3 tema belirlenmiştir. Araştırmada toplanan görüşme verilerinin analizi içerik analizi ile gerçekleştirilmiştir. Bu amaçla önce görüşmelere ait ses kayıtları dinlenerek yazıya aktarılmıştır. Yazıya aktarılan yanıtlar iki araştırmacı tarafından okunarak kodlar oluşturulmuştur. Daha sonra bu kodlardan ilişkili olanlar kapsayıcı temalar altında toplanmıştır. Aşağıda soru 1 için bir katılımcının yanıtı temelinde yanıt, kod, tema örneği verilmiştir.

Analizlerde bir öğretmenin birden fazla yanıt vermesi durumunda öğretmene ilişkin kod ilgili kategorilerin hepsinde belirtilmiştir. Ancak öğretmenlerin birden fazla yanıt vermesi durumunda kitabın “içeriğine bakıyorum” “dış yapısına bakıyorum” şeklindeki açık olmayan/birden fazla özelliği kapsayan yanıtlar yerine daha açık olan ve tek bir özelliğe karşılık gelen “görsellerine bakıyorum” şeklindeki yanıtları değerlendirmeye alınmıştır.

Geçerlilik güvenirlik

Bu çalışmada etik ilkelere dikkat edilerek öğretmen isimleri kodlanarak sunulmuştur. Geçerlilik güvenirliğin sağlanması amacı ile öğretmenlerin yanıtlarından doğrudan örnekler sunulmuştur.

Bulgular

Bu başlık altında iki bulgu sunulmuştur. Birincisi bu araştırma kapsamında incelenmiş olan Leo Lioni, Anna Milbourne, Eric Carle, Karma Wilson, Gemma Merino ve Feridun Oral yazarların kitaplarının incelenmesi sonucu ortaya çıkan bulgulardır. İkincisi ise okul öncesi öğretmenleri ile yapılmış olan görüşmelerden elde edilmiş olan bulgulardır.

1. Resimli Hikâye Kitabı İncelemelerine İlişkin Bulgular

Bu başlık okul öncesi dönem çocukları için yazılmış 12 resimli kitabın (aynı yazara ait ikişer kitap) yazar temel alınarak *kitaplarda yer alan görsellerle ilgili özellikler, Yazarların Kitaplarında Sunmuş Oldukları Problem Durumu ve Çözüm, Dil ve Anlatımla İlgili Öğeler* şeklinde 3 tema kapsamında değerlendirmelerini kapsamaktadır.

1.1. Kitaplarda yer alan görsellerle ilgili özellikler

Kitaplarda yer alan görsellerle ilgili özellikler teması yazar bilgisi ve yazarların görsellerde kullandığı boyama tekniği, görsellerin boyutu ve sayfadaki yerleşimi ve görsellerin tasarımı ve karakterlerin yansıtılması biçimleri ile ilgili bilgileri kapsamaktadır.

Yazar hakkında bilgi ve yazarların görselleri oluştururken kullandıkları boyama tekniği: Eric Carle (1929-...) Grafiker. Kolaj tekniği kullanılmıştır. Gemma Merino (?-...) Mimar, çocuk kitabı resimlemede yüksek lisans derecesi bulunmaktadır. Kitapta yer alan görseller dijital olarak renklendirilmiş monoprint baskı şeklinde oluşturulmuştur. Anna Milbourne - Serena Riglietti (1969-...) Çocuk kitabı illüstratörüdür. Kitaptaki görsellerin oluşturulmasında sulu boya tekniği kullanılmıştır. Leo Lioni (1910-1999) Tasarımcı, grafik sanatçısıdır. Görsellerin oluşturulmasında kolaj ve sulu boya baskı tekniğini kullanmıştır. (<https://historygraphicdesign.com/the-age-of-information/the-new-york-school/245-leo-lionni>). Karma Wilson-Jane Chapman çocuk kitabı illüstratörüdür. Görsellerin oluşturulmasında guaj boya kullanmıştır. Feridun Oral (1961-...) Tekstil bölümü mezunudur. Ressam ve çocuk kitabı yazarıdır. Görsellerin oluşturulmasında sulu boya tekniği kullanmıştır. (<https://www.haberturk.com/feridun-oral-benim-sirrim-dogada-1861389>). Görsellerde kullanılan boyama tekniğinin belirlenmesinde ilgili yazarın web sayfasındaki bilgiler temel alınmıştır. Ancak web sayfasında bilginin bulunmaması durumunda görsel sanatlar eğitimi ana bilim dalında görev yapan iki öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Bu çalışma kapsamında incelenmiş olan kitaplardaki görsellerde kullanılan boyama tekniğinin yazara göre değiştiği anlaşılmaktadır. Karakterlerin yansıtılış biçimi açısından bakıldığında Feridun Oral ve Karma Wilson kitaplarında mekân ve karakterler gerçekçi renkler ve çizimlerle yansıtılırken diğer yazarların kitaplarında mekân ve karakterlerin hayali çizgi ve renklerle oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Kitaplarda görsellerin boyutu ve sayfadaki yerleşimi ve sayfanın tasarımı incelendiğinde Feridun Oral kitaplarında yan yana iki sayfada bulunan görseller bir bütün oluşturacak şekilde resmedilmiştir. Karma Wilson kitaplarında yan yana bulunan iki sayfada görseller bir bütün oluşturmaktadır. Ancak her bir sayfadaki görsel farklı anlam içerdiğinden sayfaların birindeki görsel çerçeve içine alınarak diğerinden ayrılmıştır. Leo Lioni'nin kitaplarında görseller iki sayfada bir bütün olarak yer almakla birlikte görsellerin dışında renklendirilmemiş alanlar bulunmaktadır. Eric Carle'nin bu araştırma kapsamında incelenmiş olan iki kitabının sayfaları fiziksel olarak özgün bir biçimde tasarlanmıştır (sayfalarda gözeneklerin bulunması, birbirinden farklı boyutta sayfalar). Bu kitaplarda ilk birkaç sayfa dışındaki küçük boyutlu sayfalarda görsellerin dışında renklendirilmemiş alanlar bulunmaktadır. Aşağıda bu çalışmada incelenmiş olan yazarların kitaplarından örnek görseller sunulmuştur:

Şekil 1: Bu Çalışmada İncelenmiş Olan Yazarların Kitaplarından Örnek Görseller (Her Bir Yazarın İki Kitabı Alt Alta Olmak Üzere Soldan Sağa Sıra ile Karma Wilson & Jane Chapman, Feridun Oral, Gemma Merino, Anna Milbourne & Serena Riglietti, Leo Lioni, Eric Carle)

Çocuk kitapları incelemesi kapsamında elde edilen temalardan ikincisi *Yazarların Kitaplarında Sunmuş Oldukları Problem Durumu ve Çözüm* olarak isimlendirilmiştir. Bu tema altında her bir yazarın ikişer kitabı olmak üzere 6 farklı yazara ait toplam 12 kitapta yazarların hikaye kapsamında sunmuş oldukları problem ve probleme getirdikleri çözümler sunulmuştur.

Tablo 1: Yazarların Kitaplarında Sunmuş Oldukları Problem Durumu ve Çözüm

Yazar-Kitap Adı	Kitapta Sunulan Problem / Durum ve Çözüm
Gemma Merino-Suyu Sevmeyen Krokodil	Problem: Kardeşlerinin sevdiği etkinlikler yerine farklı etkinliklerden hoşlanan, bu nedenle yalnız kalan bir krokodil, çözüm onların yaptığı şeyleri yaparak onlarla birlikte olmaya çalışırken tesadüfen ejderha olduğunu öğrenmesi ve kardeşleriyle birlikte kendi sevdiği etkinlikleri yapması.
Gemma Merino-Ağaca tırmanan inek	Problem: Meraklı, hayal kurmaktan ve yeni şeyler denemekten hoşlanan, bu özelliğinden dolayı kardeşlerinden farklılaşan ve onlar tarafından onaylanmayan, dikkate alınmayan bir inek, Çözüm: Diğer kardeşlerin yeni şeyler denemeye ikna olması ve birlikte hayal kurmaları.
Karma Wilson-Tombik ayı hastalanınca	Problem: Tombik ayının hastalanması Çözüm: Arkadaşlarının fiziksel ve duygusal desteği ile iyileşmesi
Karma Wilson-Tombik ayı kaybolunca	Problem: Yiyecek bulmak için ormana giden tombik ayının kaybolması Çözüm: Arkadaşlarının onu bulması ve birlikte evlerine dönmeleri
Leo Lioni-Yüzyüz	Problem: Küçük balıkların yaşamının büyük balıklar tarafından tehdit edilmesi, saklanarak yaşamaya çalışmaları Çözüm: Küçük balıklar içerisinde diğerlerinden farklı renkte olan siyah balığın birlikte hareket etme fikri ile büyük balıkları korkutarak kendilerinden uzaklaştırmaları
Leo Lioni-	Problem: Bir parçacığın diğerlerinden daha küçük olduğu için daha büyük şeylerden birinin

Pezzettino	parçası olduğunu düşünmesi ve ait olduğu büyük parçayı araması Çözüm: Araştırarak, sorgulayarak kendisinden küçük parçalardan oluşan bir bütün olduğunu kendisi olduğunu öğrenmesi.
Eric Carle-Aç tırtıl	Durum: Küçük bir yumurtadan çıkan tırtılın, kelebeğe dönüşümünü çocukların bildiği yiyeceklerle ilişkilendirilerek anlatması
Eric Carle-Huysuz uğur böceği	Problem: Nezaketsiz ve kavgacı bir uğur böceği, Çözüm: Deneyim ve yaşantılardan ders alarak nezaket davranışı sergilemesi
Anna Milbourne-Bir milyon ne kadar büyük	Problem: Pipkin adlı bir penguenin merak ettiği konular Çözüm: Merakını gidermek için evden uzaklaşması, sorularına cevap arama çabası göstermesi ve merakı giderici bilgiye ve çıkarıma ulaşması
Anna Milbourne-Gökyüzü ne kadar yüksek	Problem: Merak, Çözüm: Merakı gidermek için evden uzaklaşma, sorularına cevap arama çabası göstermesi ve merakı giderici bilgi ve çıkarıma ulaşması
Feridun Oral farklı ama aynı	Problem: Yürüme engeli ile doğan bir keçi yavrusu Çözüm: Çoban tarafından yapılan bir tekerlekli gereçle hareket edebilmesi
Bu kış kimse üşümeyecek	Problem: Küçük farenin üşüdüğü için topladığı yakacakları (çalı, çırpı, kozalak vb.) taşıyamaması, Çözüm: Arkadaşlarından yardım istemesi, taşıma sırasında devrilen yakacakların arkadaşlarla bölüşülmesi

Tablo 1'deki yazarların kitaplarında yer alan problem durumları ve çözüm önerileri dikkate alındığında gerek problemin niteliği gerekse probleme getirilen çözümün yazara göre değiştiği anlaşılmaktadır. Leo Lioni, Anna Milbourne ve Gemma Merino'nun kitaplarında öykünün düşünce, görünüş, ilgi ve merak gibi farklı özellikleri olan bireyler / nesnelere ve bu özelliklerin onları aramaya, araştırmaya motive etmesi üzerine kurgulandığı anlaşılmaktadır. Leo Lioni ve Anna Milbourne kitaplarında ortaya konulan problem durumu ana kahramanların kararlılık, düşünce üretme, arama / araştırma davranışları ve bireysel çabaları ile çözüme kavuşmaktadır. Eric Carle'nin "Huysuz Uğur Böceği" kitabında ise öykünün huysuz uğurböceğinin olumsuz davranışını (nezaketsizlik-bencillik) yaşadığı deneyimlerden sonra değiştirmesi üzerine kurgulandığı anlaşılmaktadır. Buna karşın Karma Wilson ve Feridun Oral kitaplarında kahramanların yaşadığı sorun diğer kişilerin (arkadaş, çoban) desteği ile çözüldüğü anlaşılmaktadır.

Dil ve Anlatımla İlgili Öğeler (yazı tipi ve yönü, cümle yapısı, tekrar, zaman kavramına yer verme-zamanı belirtme)

Çocuk kitaplarının içerdiği dil ve anlatımla ilgili öğeler *dil ve anlatımla ilgili öğeler* ana teması altında **incelenen resimli çocuk kitaplarında yazarların kullandıkları yazının boyutu ve yönü, cümle yapısı, anlatımda tekrara yer verme durumu, anlatımda zaman kavramına yer verme-zamanı belirtme** alt temaları altında belirtilmiş ve yorumlanmıştır.

Yazı boyutu ve yönü: Gemma Merino ve Anna Milbourne kitaplarında eyleme dikkat çekmek için yazı tipinde değişiklik yaptıkları ve eylemin anlamını pekiştirmek amacı ile yazının yönünün eylemin anlamı ile ilişkilendirildiği görülmektedir. Örneğin Gemma Merino'nun "Suyu Sevmeyen Krokodil" kitabında atlamak kelimesi büyük harflerle ve yukarıdan aşağıya doğru yazılmıştır. Anna Milbourne'nin "Bir Milyon Ne Kadar Büyük" isimli kitabında "Pipkin yürüdü, yürüdü, yürüdü... Güney Kutbunun çevresinde dolandı" ifadesinde harfler yay şekli oluşturacak bir düzende sunulmuştur. Diğer yazarların kitaplarında yazıyı eylemle ilişkili olarak farklı bir biçimde kullanmadıkları, kitaplarında hikâye metinlerini düz yazı şeklinde oluşturdukları anlaşılmaktadır.

Cümle yapısı: Karma Wilson kitaplarında metinler devrik cümle yapısı ve kafiye kullanılarak oluşturulmuştur. Buna karşılık diğer yazarların kitaplarında kafiyelere sınırlı bir şekilde yer almakla birlikte yazılı metin genel olarak düz cümlelerle oluşturulmuştur.

Anlatımda tekrarlara yer verme: Bu çalışma kapsamında incelenen yazarların dil kullanımında değişiklik gösteren bir başka öge tekrarların kullanımınıdır. Bazı yazarlar anlatımda kitap boyunca tekrarlardan faydalanırken bazıları tekrarlara çok sınırlı bir biçimde yer vermektedirler. Örneğin Karma Wilson'un bu çalışmaya konu olan iki farklı kitabında "eyvah! Tombik ayı çok hastalanmıştı" "Tombik ayı çok korkuyordu" ve Eric Carle'nin kitaplarındaki "Hey sen! Kavga etmek ister misin? İlle de istiyorsan" ifadelerinin tekrar edildiği anlaşılmaktadır. Benzer şekilde Leo Lionni'nin "Pezettino" isimli kitabında da "Ben sizin parçanız mıyım? "Bir parçam eksik olsa..." Ancak diğer yazarların kitaplarında tekrarlara daha sınırlı bir şekilde yer verdikleri anlaşılmaktadır.

Anlatımda zaman kavramına yer verme-zamanı belirtme: Feridun Oral kitaplarında olayların ya da kahramanların davranışlarının gerçekleştiği zamana vurgu yapılmıştır (bir ilkbahar sabahı, o akşamüstü, ertesi sabah, soğuk bir kış sabahı). Eric Carle kitaplarında konudan bağımsız olarak zamanla ilgili kavramların yer aldığı görülmektedir. Aç tırtıl kitabında haftanın günleri yer almaktadır ve öykü pazar günü başlayıp pazar günü bitmektedir. Huysuz Uğur Böceği kitabında saatler yer almaktadır. Öykü saat beşte başlayıp saat 5'te sona ermektedir. Diğer yazarların kitaplarında ise zaman vurgusunun daha sınırlı olduğu görülmektedir.

2. Okul öncesi öğretmenlerinin yazarlarla ilgili görüşlerine ilişkin bulgular

Bu çalışma kapsamında okul öncesi öğretmenleri ile görüşme yapılmış ve öğretmenlere çocuk kitaplarını seçme, sınıfta kitap okuma etkinliğine karar verme ve çocuk kitabı yazarları konusundaki farkındalıklarını belirlemeye dönük sorular sorulmuştur. Öğretmenlere sorulmuş olan sorular ve öğretmenlerin yanıtları doğrultusunda elde edilmiş olan temalar aşağıda sunulmuştur.

Soru: *Size göre kaliteli /iyi/ çocukların sevebileceği resimli kitapların özellikleri nelerdir?* Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan içerikle ilgili özellikler (Dil ve anlatım özellikleri-akıcılık-yalınlık-sadelik-anlaşılabilirlik, tema-konu-olay örgüsü-kurgu, eğlence-mizah içerme, merak uyandırma-heyecanlandırma, eğitim-egitici-bilgi verici-ders verici) ve fiziksel özellikler (boyut, sayfa sayısı, sağlamlık) ve yanıtsız olmak üzere üç ana tema elde edilmiştir. Aşağıda bu temalar ve kapsadıkları alt temalar ve temalar kapsamındaki yanıtlarından doğrudan alıntılar yer almaktadır.

1. İçerikle İlgili Ögeler

1.1. Görsellerin niteliği, görsel yazı oranı-, içerik resim uyumu (100 öğretmen)

Bol resimli (Ö33), Büyük resim, az yazı (Ö80), Resimlerinin canlı ve gerçeği yansıtan resimler olması (Ö90), Bol resimli, az yazılı (Ö125), Görsellerin kaliteli ve sevimli olması (Ö17).

1.2. Dil ve anlatım özellikleri-akıcılık-yalınlık-sadelik-anlaşılabilirlik (51 öğretmen)

Dikkat çekici akıcı bir dil (Ö38), Öyküler kısa ve anlaşılır cümlelerle anlatılmalı. Çocuklar uzun cümleleri sevmiyorlar (Ö51), İki kelimeye, tekerlemelere, sürekli tekrar eden öğelere yer vermeli (Ö73), Açık bir dilde olmalı (Ö109).

1.3. Tema-konu-olay örgüsü-kurgu (29 öğretmen)

Güzel kurgulanmış olmalı, neden-sonuç ilişkisi olmalı, sonunda mesaj vermeli, hayal dünyalarını geliştirecek öğeler içermeli, şiddet korku cinsiyetçilik teması olmamalı (Ö97), Örnek olmalı. Şiddet ya da şiddeti hatırlatmamalı (Ö35), Sürükleyici olması (Ö30), Heyecan içerisinde sürükleyici olması, ana fikir taşıması (Ö11).

1.4. Gelişime uygunluk-gelişimi destekleme (19 öğretmen)

Aşağıda bu temadan kapsamındaki yanıtlarından doğrudan alıntılara yer verilmiştir:

Yaş ve gelişim düzeyine uygunluğu (Ö10), Yaş düzeylerine uygun (Ö20), Çocukların seviyesine inebilen (Ö44), Onların seviyelerine uygun (Ö101), Çocuğun yaş ve gelişim özelliğine uygun olmalı (Ö143).

1.5. Eğlence-mizah içerme, merak uyandırma-heyecanlandırma (26 öğretmen)

Aşağıda bu temadan kapsamındaki yanıtlarından doğrudan alıntılara yer verilmiştir:

Mizah duygusu olan kitaplar (Ö62), Eğlenceli (Ö91), Eğlendirici olmalı (Ö74), Eğlenceli olmalı (Ö14), Merak duygusunu uyandırmalı (Ö55), Heyecanlı, merak uyandırıcı (Ö63), Merak unsuru barındıran (Ö110).

1.6. Eğitim-eğitici-bilgi verici-ders verici (19 öğretmen)

Aşağıda bu temadan kapsamındaki yanıtlarından doğrudan alıntılara yer verilmiştir:

Kitabı okuduktan sonra davranış değişikliği yaratması (Ö107), Eğitici ve bilgi verici (Ö79), Ders verici hikâyeleri olan kitaplar olmalı (Ö9), Ders verici (Ö32), Eğitici olmalı özellikle değerler eğitimi kitaplarını beğeniyorum (Ö13).

2. Fiziksel Özellikler

2.1. Boyut- sayfa sayısı-sağlamlık (28 öğretmen)

Resimlerin boyutu ve kullanılan renkler (Ö2), Dayanıklı olmalı (Ö116), Kitap boyutu 25-35 civarı olmalı. Sayfa sayısı 16-32 olmalı. Resim fazla olmalı. Kuşe kağıt olmamalı. Punto 16 içerik gerçek üstü varlık barındırmamalı (Ö135), Dış kapağın kaliteli ve net bir görüntüye sahip olması gerekir (Ö71), Az yazı, çok resim, ince kitap (Ö41), Boyutu büyük, sağlam (Ö15).

3. Yanıtsız (Ö3).

Soru: *Günlük akışta kitap okuma etkinliği yapıp yapmayacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?* Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlardan “çocukların ilgi-istek-hazır bulunuşluğuna göre karar verme, plan-günlük akışa göre karar verme, düzenli olarak okuma etkinliği yapma, diğer ve yanıtsız” olmak üzere 5 ana tema elde edilmiştir. Aşağıda bu temalar ve içerdikleri alt temalar sunulmuştur:

1. Çocukların ilgi-istek-hazır bulunuşluğuna ve aktif pasif oluşlarına göre karar verme (46 öğretmen)

Aşağıda bu temadan kapsamındaki yanıtlarından doğrudan alıntılara yer verilmiştir:

O gün çok aktif olmuşlarsa çocuklarla birlikte kitap okumayı seçip pasifliği ele alıyorum. Bu şekilde karar veriyorum (Ö116), Gün içinde çok hareketli etkinlikler yaptıysak okuyorum. Gün içinde çok enerjilerse dinlemiyorlar o zaman okumuyorum (Ö120), Gün içinde özellikle sabah saatlerinde dikkatleri daha açık oluyor. Bu saatlerde okuduğumda daha çok verim alıyorum (Ö121).

Çocuklara soruyorum (Ö129), Çocukların motivasyonları ve isteklerine göre karar veriyorum (Ö97), Sınıfın enerjisine bakıyorum eğer o gün kitap okuma etkinliğim varsa ve sınıfın enerjisi çok düşükse kitap okuma etkinliğimi sonra ki günlere bırakıp daha aktif olacakları bir etkinlik yapıyorum (Ö91), Gün içinde çok hareketli etkinlikler yaptıysak okuyorum. Gün içinde çok enerjilerse dinlemiyorlar o zaman okumuyorum (Ö120).

2. Plan-Günlük akışa göre karar verme

2.1. Konuya göre (28 öğretmen)

Konuya uygun öğretici kitaplara yer veririm (Ö94), Konuyla alakalı ise okuma yapmaya çalışıyorum (Ö73), Gün içerisindeki kavramlara ve yapılacak etkinlik türüne göre buna karar veriyorum (Ö69).

2.2. Plana (günlük akış) göre (21 öğretmen)

O günlük planla ilgili olarak karar veriyorum (Ö15), Kazanımlara göre (Ö67), Genel de planda varsa yapıyorum (Ö95), Seçtiğim kazanım gösterge doğrultusunda (Ö105), Kazanım gösterge ve kavramlara göre yer veririm (Ö106), Planlarda yer alan, konuya uygun olan kitapları okuyorum (Ö137), Uygulayacağım etkinliğin içeriğine göre (Ö140).

3. Düzenli olarak okuma etkinliği yapma (her gün, genellikle, haftada üç gün) (41 öğretmen)

Çocuklara kitap okuma alışkanlığını kazandırmak adına her gün okumaya çalışıyorum (Ö117), Her gün mutlaka hikaye okuyorum (Ö3), Çocukların kitapla daha fazla vakit geçirmelerini sağlamak, hayal güçlerini geliştirmek için her gün okumaya çalışıyorum (Ö10), Her gün bir kitap okumaya özen gösteriyoruz (Ö51), Her gün okuyorum bazen günde 2 defa okuyorum (Ö144).

Diğer (7 öğretmen) - Yanıtsız (2 öğretmen)

Görev yaptığım yer dolayısıyla çocukların Türkçesini geliştirmem gerekiyor (Ö111), Günlük akışa eklemiyoruz (Ö119), Kitap seçeneği sıkıntımız olması sebebi ile yeni kitap alımına göre karar veriyoruz (Ö70), Zaman kalıp kalmamasına göre (Ö23), Çocuklar kitap okumayı çok seviyor. Bazen kitap okuyarak güne başlıyorum (Ö143).

Soru: Sınıf kitaplığınıza hangi kitapları alacağınıza karar verirken neleri göz önünde bulunduruyorsunuz? (Örneğin: 100 farklı kitap arasından hangisini alacağınıza nasıl karar veriyorsunuz?) Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlar analiz edildiğinde “gelişimsel ve öğretimsel amaçlar çerçevesinde seçim yapma, kitabın iç ve dış yapı özelliklerine göre seçim yapma, sanal ortam mesajları ve çevresindeki diğer kişilerin öneri ve yorumları dikkate alma, yazar yayın evi baskı sayısı ödüllü olma ölçütüne göre seçim yapma, konu ve yazar çeşitliliğini temel alarak seçim yapma ve diğer” şeklinde 6 tema elde edilmiştir.

1. Gelişimsel ve öğretimsel amaçlar çerçevesinde seçim yapma

a. İçeriğin çocukların ilgisine, yaş ve gelişimine uygunluğu / gelişimi desteklemesi (dil ve anlatım, kurgu açısından) (61 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamındaki yanıtlardan doğrudan alıntı örnekleri yer almaktadır:

Sınıf grubumun özelliklerine bakıyorum ve daha çok hangi tür kitapları sevdiğime (Ö109), Yaş grubuna uygun olmasına, çocukların psikolojilerini olumlu yönde desteklemesine (Ö46), Çocukların seviyelerine uygunluğuna göre (Ö30), Hangisi çocuklara en iyi fayda sağlayabilecekse onu alıyorum (Ö20), Çocukların yaş seviyesine uygun olup olmaması (Ö22), Hangisi çocuklara en iyi fayda sağlayabilecekse onu alıyorum (Ö21), Çocukların ilgisini çekecek kitapları ve akıcı eğlenceli olmasına dikkat ediyorum (Ö6), Sade bir dil kullanılan (Ö50), Kitap kötü sözlere ve hoş olmayan hareketlere yer veriyorsa almıyorum (Ö69), Şiddet içermemesine özen gösteriyorum (Ö97).

b. Kitabın konusu, konunun kazanım ve konularla örtüşmesi (41 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamındaki yanıtlardan doğrudan alıntı örnekleri yer almaktadır:

Konusuna, içeriğine, belirli gün ve haftalara uyuyor mu, istediğim kavramlar var mı? Resimli olmasına (Ö135), Kazandırılmak istenen davranışlara, kazanım ve göstergelere ya da özel günler yaklaşıyorsa ona göre seçimler yapıyorum (Ö116), Belirli gün ve haftalara dikkat ediyoruz. Konu pekiştirmek amaçlı eğitici kitaplar tercih ediyorum (Ö114), Genelde kazanımlara göre alıyorum ve resimli kitaplar olmasına, değerler eğitimi ön planda olan kitaplar seçiyorum (Ö112), Çocuklara bir değer kazandırmasına bakıyorum (Ö103), Değerler eğitimine uygun (Ö80).

c. Eğitici-öğretici (14 öğretmen)

Eğitici olması birinci önceliğim (Ö115), Onları eğitmeli (Ö49), Eğitici olmasına dikkat ederim (Ö102), Çocuklara faydalı olacak değerleri öğretmesine dikkat ederim (Ö121), Verimli olacağına inandığım eğitici kitapları tercih ediyorum (Ö128).

2. Kitabın iç ve dış yapı özelliklerine göre karar verme

a. Görseller-görsellerin niteliği/görsel-yazı oranı (33 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamındaki yanıtlardan doğrudan alıntı örnekleri yer almaktadır:

... Ama genel olarak görsellere dikkat ederim (Ö77), Resmi çok yazısı az olan (Ö50), Görselliğe, resmin güzelliğine bakıyorum (Ö98), Resim kalitesi (Ö101), Bol resimli olmalı (Ö131).

b) Yazı puntosu, kâğıt kalitesi, sayfa sayısı (11 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamındaki yanıtlardan doğrudan alıntı örnekleri yer almaktadır:

Kalitesine ve yazı puntosuna bakarım (Ö15), ...Sayfa sayısı az olmalı (Ö49), Boyut, şekil, renk (Ö127), ...Yazı boyutuna dikkat ediyorum (Ö69).

3. Sanal ortam mesaj ve bilgilerine meslektaşlar ve çevresindeki diğer kişilerin öneri ve yorumlarına göre karar verme (14 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamındaki yanıtlardan doğrudan alıntı örnekleri yer almaktadır:

Yorumlara bakıyorum, kitap öneri sayfalarını takip ediyorum (Ö141), İnternette araştırma yaparak, meslektaşlarıma sorarak almaya çalışıyorum... (Ö107), Çocuk kitapları öneren ve inceleyen blogları takip ediyorum (Ö45), Yorumları okuyorum. Tavsiyeler alıyorum. Okuduğum bildiğim yazarsa alıyorum (Ö13), Müdür hanım karar veriyor (Ö119).

4. Diğer (31 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamındaki yanıtlardan doğrudan alıntı örnekleri yer almaktadır:

Bakarak (Ö23), Set olması (Ö7), Okuyup beğendiğim kitapları alırım (Ö39), Sınıf kitaplığımızda 100 temel eser kullanmıyoruz. Çünkü biz anaokuluyuz çocuklar okuma bilmiyor (Ö100), Listemi hazırlayıp gidiyorum (Ö113), Fiyatı (Ö7), TÜBİTAK yayınlarını kullanmaya özen gösteririm (Ö137), Ödülü var mı bakıyorum hakkındaki yorumları okuyorum (Ö41), Bu alanda uzmanlaşmış yayın evlerini ve yazarları tercih ediyorum (Ö66).

Soru: *Bu meslekteki deneyimleriniz temelinde yeni meslektaşlarınıza hangi çocuk kitabı yazarlarını önerirsiniz?* Şeklinde sorulan soruya verilen yanıtlardan yazar yazar adı belirtme (42 yazar) ve diğer olarak iki ana temaya ulaşılmıştır. Diğer teması çocuk kitabı yazarı önerisi yerine yayın evi, kitap ya da kitap seti adı belirten; okul öncesi dönem çocukları için yazmayan yazar adı ve bu döneme uygun olmayan kitap adı belirten öğretmen yanıtlarını içermektedir.

1. Yazar adı belirtme

Feridun Oral: 29 öğretmen; Sara Şahinkanat: 19 öğretmen; Eric Carle: 27 öğretmen; Gülten Dayıoğlu: 13 öğretmen; Anna Kemp: 10 öğretmen; Behiç Ak: 9 öğretmen; Leo Lionni: 8 öğretmen; Aytül Akal: 8 öğretmen; Anna Milbourne: 6 öğretmen; Julia Donaldson: 6 öğretmen; David Mackee: 5 öğretmen; Gemma Merino: 4 öğretmen; Fatih Erdoğan: 4 öğretmen; Koray Avcı Çakman: 4 öğretmen; Aziz Sivashoğlu: 4 öğretmen; Tülin Kozikoğlu: 4 öğretmen; Zeynep Birsin: 3 öğretmen; Can Göknil: 3 öğretmen; Bilgin Adalı: 3 öğretmen; Ayşe Turla: 3 öğretmen; Peter Raynold: 2 öğretmen; Nurşen Şirin: 2 öğretmen; Akasya Aslı Türkmen: 2 öğretmen; Niyal Akmanalp: 2 öğretmen; Elif Yemenici: 2 öğretmen; Rob Scotton: 2 öğretmen; Belma Tuğrul: 1 öğretmen, Şükran Oğuzkan: 1 öğretmen, Gamze Ergül: 1 öğretmen, Ayla Çınaroğlu: 1 öğretmen, Berrin Göncü Işıkoğlu: 1 öğretmen, Asiye Aslı Aslaner: 1 öğretmen, Aleix Cabrera: 1 öğretmen, Nuria Roca: 1 öğretmen, Ferit Avcı: 1 öğretmen, Ayşe Özden Bal: 1 öğretmen, Emmma Yarlet: 1 öğretmen, Adem Güneş: 1 öğretmen, Özgür Polat: Unutkan 1 öğretmen, Erdal Çakıcıoğlu: 1 öğretmen, Ayşegül Pökon: 1 öğretmen

Uygun olan yanıtlar teması incelendiğinde öğretmenler tarafından en çok belirtilen yazarların sırası ile Feridun Oral Eric Carle ve Sara Şahinkanat olduğu anlaşılmaktadır.

2. Diğer

Yayın evi, kitap ya da kitap seti adı belirtme: 21 öğretmen

Yanıtsız bırakma: 30 öğretmen

Masal adı ya da masal derleyicisi adı belirtme: 13 öğretmen

Yazar bilmiyorum/hatırlamıyorum-yazarın önemi yok 3 öğretmen

Aşağıda bu temadan kapsamındaki yanıtlarından doğrudan alıntılara yer verilmiştir:

Daha çok yabancı yazarlardan çevrilmiş kitapları sınıfta kullanıyorum. Özellikle seçme nedenim yok içerikleri hoşuma gidiyor (Ö21), Yazara değil içeriğe göre seçiyorum-

aklında yazar adı yok (Ö91, Ö144), Eflatun Cem Güney, Gülten Dayıoğlu, Ömer Seyfettin, Rifat Ilgaz, Samet Behrengi (Ö36), Kitap yazarlarından daha çok Timaş Yayıncılık, Gendaş Yayıncılık gibi okul öncesi kitaplarını önerebilirim (Ö25), Yayın evi olarak Erdem Çocuk Yayın evi, kitap olarak da Zogi ve Dişi Ağrıyan Tavuk'u önerebilirim (Ö51), Eğitici setler, belirli gün ve haftalarla ilgili kitaplar (Ö4), Seri kitapları daha çok öneririm (Ö104).

Soru: Öğretmenlerin “Şu ana kadarki öğretmenlik deneyimlerinizi göz önüne aldığımızda çocukların hangi yazarın kitaplarını daha çok sevdiklerini düşünüyorsunuz? Çocukların bir kitabı / yazarı sevdiğini nasıl anlıyorsunuz?” sorusuna verdikleri yanıtlardan, çocukların sevdiği yazar ve / veya kitap adını ve çocukların bu yazarı / kitabı niçin bu şekilde düşündüklerini belirtme ve diğer şeklinde iki ana temaya ulaşılmıştır. Diğer teması yazar ve kitap adı belirtmeden sadece çocukların bir kitabı sevip sevmemediğini nasıl anladığını açıklama, sadece kitap adı ya da yayın evi adı belirterek başka açıklama yapmama şeklindeki yanıtları kapsamaktadır. Aşağıda bu temalar ve içerdikleri alt temalar sunulmuştur:

1. Kitap ya da yazar adı belirterek çocukların bu kitabı / yazarı sevdiklerini nasıl anladıklarını açıklama

1.1. Kitap adı belirterek çocukların ilgili kitabı sevdiklerini nasıl anladıklarını belirtme (4 öğretmen)

Rapunzel, Kırmızı Başlıklı Kız, Ezop Masalları: Tekrar tekrar okumamı istemelerinden anlıyorum (Ö15), Daha iştahlı ve heyecanlı dinliyorlar. Grimm Kardeşler (Ö131).

1.2. Yazar / yazar-kitap adı belirterek çocukların ilgili yazarı sevdiklerini nasıl anladıklarını belirtme (42 öğretmen)

1.2.1. Hikâye etkinliğini dinleme ve katılma (dikkatle, severek, merakla, ilgiyle, odaklanarak, eğlenerek dinlediklerinde, soruları yanıtladıklarında ve soru sorduklarında) (15 öğretmen)

Berna Yeşilova-Bobo Masal Seti, ilgiyle dinlemelerinden (Ö8), Berrin Göncü Işıkoğlu-Tali, daha uzun süre dikkatleri dağılmadan dinleyebiliyorlar-hikâye ile ilgili sohbe katılıyorlar (Ö12), Koray Avcı Çakman, Dikkatleri dağılmadan merak içinde dinliyorlar (Ö11), Heyecanlanıyorlar, soru soruyorlar ve dikkatle dinliyorlar (Ö55), Feridun Oral, sıkılmadan dinlemelerinden; kitaplarını okurken çocuklar daha çok kendini veriyor (Ö72), Feridun Oral'ın kitaplarını okurken çocuklar daha çok kendini veriyor... Eric Carle, çünkü dikkatlerini vererek dinliyorlar (Ö19), Eric Carle, Dikkatlerini çekiyor, ilgi ile dinliyorlar, sorular soruyorlar. Anna Milbourne, okuduğumda dikkatli. Kitapla ilgili sorular soruyor, bazen kitabın sonunu değiştiriyorlar (Ö126), Gemma Merino, dikkatlerine bakarak (Ö70), David Mckee, gerçekten seviyorlar. Daha heyecanlı ve istekli dinlediklerini görüyorum (Ö109), La Fontaine. İlgi ve odak süreleri her zaman canlı kalabiliyorsa (Ö64), Eric Carle kitaplarını, özellikle Aç Tırtıl'ı çok seviyorlar. İstekli bir şekilde dinlemelerinden anlıyorum.

1.2.2. Tekrar okumamı istemelerinden anlıyorum (4 öğretmen)

Tülin Kozikoğlu, tekrar okutmak istiyorlar (Ö72), Eric Carle, ikinci defa okumamı istemelerinden anlıyorum (Ö16), Tekrar tekrar okumamı istemelerinden anlıyorum (Ö17), Sara Şahinkanat, Sevdikleri kitapları tekrar okumamızı istiyorlar.

1.2.3. Görsellerin niteliği

Julia Donaldson, çocuklar için kaliteli görseller, cümleden daha çok dikkat çekebiliyor (Ö45), Leo Lionni, çizimleri, resimleri, illüstrasyondaki başarısı, eğlenceli doğal anlatımı (Ö95).

1. Diğer

Bu tema altında yazar ve kitap adı belirtmeden sadece çocukların bir kitabı sevip sevmediğini nasıl anladığını açıklama, sadece kitap adı ya da yayını evi adı belirterek başka açıklama yapmama ve yanıt vermeme şeklindeki yanıtlar yer almaktadır.

2.1. Kitap adı belirtmeden sadece çocukların bir kitabı sevip sevmediğini nasıl anladığını açıklama

2.1.1. Hikâye etkinliğini dinleme ve katılma (dikkatle, severek, merakla, ilgiyle, odaklanarak, eğlenerek dinlediklerinde, soruları yanıtladıklarında ve soru sorduklarında) (39 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamında değerlendirilen katılımcıların yanıtlarından doğrudan alıntılar yer almaktadır:

Belirli bir yazar yok. Sorular sorarak hikâyeye katılmalarından anlıyorum (Ö93), Sevdikleri kitabı ilgi ve merakla dinliyorlar (Ö20), Çocuklarım bir kitabı severse o kitabı mutlaka dramatize etmek isterler ve canlandırırız (Ö110), İlgi ile dinlediklerinde anlıyorum. Resimlere merakla bakıyorlar. Dikkatlerini ona yönlüyorlar (Ö98), İlgi ile dinlediklerinde, soru sorduklarında o kitabı sevdiklerini anlıyorum (Ö102), Hikâyeyi dikkatli ve severek dinliyorlar. Sorulan sorulara cevap veriyorlar (Ö103), Katılım ve dikkat fazla ise sevmişlerdir (Ö113), Dinlerken heyecanlanıyorlar ve sürekli sorular soruyorlar (Ö118), Kitap okurken dikkatli dinlemelerinden anlarım (Ö135), Yazara göre değil kitabın içeriğine göre değişiyor. Dikkatli ve hevesli dinliyorlar (Ö128), Yazar ismi veremem fakat çocukların hikâyeden sonra verdiği tepkiden anlıyorum (Ö112), Kitabı okurken merakla dinlemelerinden, bana yönelttikleri heyecanlı sorularından ve hayal dünyalarında kitapla ilgili canlandırma yapımlarından anlıyorum (Ö92).

2.1.2. Kitabın tekrar okunmasını talep etme (16 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamında değerlendirilen katılımcıların yanıtlarından doğrudan alıntılar yer almaktadır:

Tekrar okumamı istemelerinden anlıyorum (Ö78), Defalarca okumamı istediklerinde (Ö138), Tekrar okutmak istiyorlar (Ö87).

2.1.3. Kitabın biçim ve içerik özellikleri etkili (konu, dil, kahramanlar, görseller, sayfa sayısı vb.) (17 öğretmen)

Aşağıda bu tema kapsamında değerlendirilen katılımcıların yanıtlarından doğrudan alıntılar yer almaktadır:

Daha çok resmin çok olduğu masalları seviyorlar (Ö46), Aslında yaş grubuna göre değişkenlik gösterebilir. Bol resimli, anlatımın sade olduğu kitapları daha çok seviyorlar (Ö62), Çocuklar akıcı dili, şiir tarzı anlatımı olan kitapları seviyor (Ö141), Resimli ve az yazılı kitaplar (Ö79), Kitabın görselliğine bakıyorlar. Yazar olarak ayıramam (Ö100), Çocuklar kitabın kapağını sever, içeriğinde resimler dikkatini çeker, yazarları pek bilmezler (Ö114), Çocukların

kitap yazarlarından daha çok kitabın konusu, resimleri ve içeriği ile ilgilendiklerini gözlemliyorum (Ö43).

2.1.4. Yanıtsız, geçersiz-ilgisiz yanıt, sadece yayın evi / kitap adı belirtenler (30 öğretmen)

Epsilon yayınları (Ö56), Pinokyo, Kırmızı Başlıklı Kız (Ö33), Jules Verner Aya Yolculuk. Heyecan verici, ilgi çekici ve merak uyandıran kitaplar (Ö99).

2.1.5. Yazar adı belirten ancak çocukların bu yazarı sevdiğini nasıl anladığını açıklamayan (6 öğretmen)

Karma Wilson (Ö74), Fatih Erdoğan (Ö49).

Genel olarak değerlendirildiğinde öğretmenlerin çocukların hangi yazarın kitaplarını daha çok sevdiğini sınırlı bir biçimde belirttikleri anlaşılmaktadır. Yanıtlar dikkate alındığında öğretmenlere göre çocuklar tarafından en çok sevilen yazarın Eric Carle ve Feridun Oral olduğu söylenebilir. Sorunun ikinci kısmında belirtilmesi istenen çocukların bir kitabı / yazarı sevdiğini nasıl anlıyorsunuz” şeklindeki soruya verilen yanıtlar incelendiğinde sınırlı sayıda öğretmen ya yazar ve kitap adı ya da sadece kitap adı belirterek çocukların bir kitabı / yazarı sevdiğini nasıl anladıklarını açıkladıkları anlaşılmaktadır.

Öğretmen görüşleri değerlendirildiğinde çocukların sevdiği kitabı / yazarı daha ilgiyle ve daha uzun süre dinledikleri, hikâyeye katılım gösterdikleri (soru sorma, heyecanlı olma, soruları yanıtlama, dramatize etme) ve bu kitapların tekrar okunmasını talep ettikleri söylenebilir.

Soru: *En az ikinci baskısı yapılmış olan resimli hikâye kitaplarının (26 adet) ve masalların (4 adet) isimleri öğretmenlere liste olarak sunulmuş ve yazarını bilip bilmedikleri, sınıflarında okuyup okumadıkları sorulmuştur.*

Tablo 3. Öğretmenlerin kitap listesinde yer alan kitapların yazarını bilme ve sınıfta okuma durumları (kitap listesi EK1’de yer almaktadır.)

Öğretmenlerin bu soruya vermiş oldukları yanıtlar yazarı bilme ve sınıfta okuduğunu belirtme ve okuduğunu ancak yazarını bilmediğini belirtme şeklinde iki tema altında değerlendirilmiştir. Katılımcıların yanıtları incelendiğinde listede sunulmuş olan Hansel ile Gratel ve Kırmızı Başlıklı Kız isimli klasik masalların 36 öğretmen dışındaki tüm öğretmenler tarafından sınıfta okunmuş olması dikkat çekici bir bulgudur. Belirtilen iki masalın yazarını bilen öğretmenlerin sayısı bilmeyen öğretmenlerin sayısından daha az olmakla birlikte bu kitapları okuyan öğretmenlerin okumayanlardan oldukça fazla oldukları anlaşılmaktadır.

Bu soruya verilmiş olan yanıtlar incelendiğinde öğretmenler tarafından en çok bilinen ve sınıfta okunan resimli hikâye kitapları ve yazarlarının Eric Carle - Aç Tırtıl kitabı (78), Sara Şahinkanat - Üç Kedi Bir Dilek (41), Feridun Oral-Farklı Ama Aynı (44) Anna Kemp - Gergedanlar Krep Yemez (46) Julia Donaldson - Değnek Adam (30), Leo Lioni - Frederick (19), Anna Milbourne - Deniz Ne Kadar Derin (16), Gemma Merino - Suyu Sevmeyen Krokodil (20), David Mackee - Elmer Kar Keyfi (22) şeklinde olduğu görülmektedir.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu çalışmanın sonuçları belirli çocuk kitabı yazarlarının kitaplarının incelenmesi ve okul öncesi öğretmenleri ile çocuk kitapları konusunda yapılan görüşmeler aracılığı ile ortaya konulmuştur. Çocuk kitaplarının incelenmesi ile elde edilmiş olan sonuçlar hem kitaplarda yer alan görsellerin hem de yazılı metinlerin taşıdığı özelliklerin kitapları birbirinden ayırt eden özellikler olduğunu ortaya koymaktadır. Bazı yazarların / illüstratörlerin görselleri gerçeğe uygun çizimler ve gerçekçi renkler kullanarak oluşturduğu, bazılarının ise görselleri hayali çizim ve renklerle yansıttıkları anlaşılmaktadır. Bazı yazarların kitaplarında görsellerin sulu boya tekniği ile, bazılarının kolaj, bazılarının ise suluboya baskı, mono baskı gibi farklı tekniklerle oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Okul öncesi dönem çocukları kendilerine okunan kitaplarda metnin uzunluğundan ve karmaşıklığından bağımsız olarak görsellere daha çok odaklanmaktadır (Evans ve Sain-Aubin, 2005). Çocuk kitaplarında yer alan resimler çocukların karşılaştığı sanatsal nitelikli ilk ürünler (Sever, 2013) olarak görülmektedir. Bu nedenle çocuk kitapları seçilirken farklı görsel nitelikleri yansıtan yazarların seçilmesinin çocuğun sanatsal farkındalığını arttıracığı düşünülebilir.

Yazarların kitaplarında farklılaşan bir başka ögenin kitapta sunulan problem ve bu probleme getirilen çözüm önerisi olduğu anlaşılmaktadır. Leo Lioni ve Anna Milbourne kitaplarında ortaya konulan problem durumu kahramanların kararlılık, düşünce üretme, arama / araştırma davranışları ve bireysel çabaları ile çözülürken, Karma Wilson ve Feridun Oral'ın kitaplarında kahramanların yaşadığı sorun diğer kişilerin (arkadaş, çoban) desteği ile çözülmektedir. Eric Carle'nin "Huysuz Uğur Böceği" kitabında da ise öykünün huysuz uğur böceğinin olumsuz davranışını (nezaketsizlik-bencillik) yaşadığı deneyimlerden sonra değiştirmesi üzerine kurgulandığı anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada incelenen kitapların dil ve anlatım özellikleri incelendiğinde yazarların öyküyü okuyucuya aktarırken genellikle geçmiş zaman kipi kullandıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca incelenen çocuk kitaplarındaki yazılı metinlerin yazarlara göre ayırt edici bir özellik taşıdığı söylenebilir. Gemma Merino ve Anna Milbourne'un ilgili eyleme dikkat çekmek ve eylemin anlamını pekiştirmek için yazı boyutu ve yönünde değişiklik yaptıkları görülmektedir. Bazı yazarların hikâye metnini kafiyelere yer vererek, şiirsel bir dille, bazılarının ise düz anlatımla oluşturmaları dilin kullanımının yazarlara göre değiştiğini gösteren bir başka bulgudur. Bu bağlamda Karma Wilson'un kitaplarında yazıların dörtlük şeklinde sunulduğu, devrik cümlelerin çoğunlukta olduğu ve kafiyelerin kullanıldığı buna karşılık diğer yazarların kitaplarında yazılı metnin genel olarak düz cümlelerle oluşturulduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışma kapsamında incelenen yazarların dil kullanımında değişiklik gösteren bir başka öge tekrarların kullanımınıdır. Bazı yazarlar anlatımda kitap boyunca tekrarlardan faydalanırken bazılarının ise tekrarlara çok sınırlı bir biçimde yer verdiği anlaşılmaktadır.

Bu araştırma kapsamında okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında kitap seçerken neleri dikkate aldıklarını ve meslektaşlarına hangi çocuk kitabı yazarlarını önerebilecekleri şeklinde iki farklı soru sorulmuştur. Öğretmenlerin bu sorulara vermiş oldukları yanıtlar değerlendirildiğinde öğretmenlerin sınıf kitaplığına kitap seçiminde daha çok gelişimle ilgili ve öğretime dönük amaçları göz önüne aldıkları, sınırlı sayıda öğretmen kitap seçiminde kitap yazarını dikkate aldığı ortaya çıkmıştır. Ayrıca öğretmenlerin yarıya yakınının meslektaşlarına yazar önerisinde bulunmak yerine yayın evi, kitap adı ya da kitap seti önerisinde buldukları, yazar önerisinde bulunan öğretmenlerin ise sınırlı oluşu dikkat çekici bir bulgudur.

Öğretmenlerin çocukların hangi çocuk kitabı yazarları daha çok sevdiği sorusuna ise çoğunlukla yazar içermeyen yanıtlar (kitap ya da yayın evi adı belirtme) verdikleri ortaya çıkmıştır. Bu bulgular doğrultusunda öğretmenler tarafından en çok belirtilen yazarların Eric Carle, Feridun Oral ve Sara Şahinkanat olduğu, okul öncesi dönem çocukları için eser veren yazarlarla ilgili bilgilerinin sınırlı olduğu ve kitap seçimlerinde yazarlardan çok gelişimsel ve öğretimle ilgili amaçlara odaklandıkları söylenebilir. Çocuk edebiyatı ürünleri belirli bir alandaki öğretim amaçlarına göre seçildiğinde okur-yazarlık, dil, matematik ve sosyal-duygusal özellikler gibi pek çok alanda öğretimi destekleyebilmektedir (Sackes, Trundle ve Flevares, 2009). Fen (Kalogiannakis, Nirgianaki ve Papadakis, 2018; Goins, 2004). Ayrıca coğrafya (Hannibal, Vasiliev ve Lin, 2002) matematik (Keat ve Wilburne, 2009) ile ilgili çocuk kitapları çocukların ilgili konulardaki anlayışlarını uyararak geliştirmektedir. Yüksek kaliteli çocuk edebiyatı ürünleri kavramlar ve fikirlerle duygusal bir bağ yaratmaktadır. İyi yapılandırılmış sözcükler, güzel görsel öğeler ve fotoğraflar duyuları uyararak, doğa ve ilişkili öğeler hakkındaki anlayışı geliştirmektedir (Zeece, 1999). Sorunlarla baş etmelerine katkı sağlamaktadır (Akgün ve Karaman Belli, 2019). Tüm bu katkılar göz önüne alındığında öğretmenlerin mevcut programdaki kazanımları destekleyecek konularda yazılmış kitapları seçmeleri önemlidir. Ancak konu odaklı seçimlerin yanı sıra çocuk kitabı yazarlarını temel alarak yapılacak okuma etkinliklerinin öğretimsel amaçlara ek olarak çocuklara edebî, estetik ve dil açısından katkı sağlayacağı düşünülebilir. Dilek (2017) tarafından yapılan araştırma bulguları Feridun Oral'ın kitaplarında dostluk, arkadaşlık, paylaşma, yardımlaşma, iş birliği gibi pek çok değer bulunduğunu göstermektedir. Feridun Oral'ın birden fazla kitabını çocuklara sunan bir öğretmenin aynı zamanda çocukları arkadaşlık, paylaşma, yardımlaşma gibi iletilerle tanıştıracığı söylenebilir.

Bu çalışma kapsamında öğretmenlerin çocukların bir kitabı / yazarı sevdiğini nasıl anlıyorsunuz sorusuna verdikleri yanıtlar doğrultusunda çocukların sevdikleri kitabı daha ilgiyle ve daha uzun süre dinledikleri, okuma sürecine katılım gösterdikleri (soru sorma, heyecanlı olma, soruları yanıtlama, dramatize etme) ve bu kitapların tekrar okunmasını talep ettikleri sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlere göre çocuklar belirli yazarların kitaplarını daha dikkatle dinlemekte, bu kitaplar okunduğunda daha çok katılım göstermekte ve okuma sürecinde heyecan sergilemektedir. Ayrıca öğretmenler çocukların sevdiği, iyi, kaliteli çocuk kitaplarını fiziksel özelliklerden çok (boyut, sağlamlık) içerik özellikleri (görseller, tema, dil ve anlatım, mizah içerme vb.) ile tanımlamışlardır.

Araştırmada öğretmenlerden bir günlük akışta kitap okuyup okumayacaklarına nasıl karar verdiklerini belirtmeleri istenmiştir. Öğretmenlerin verdikleri yanıtlar incelendiğinde öğretmenlerin çoğunun kitap okumayı düzenli bir şekilde (her gün, haftada üç gün vb.) gerçekleştirmediklerini, bunun yerine çocukların ilgi ve isteklerini dikkate alma, belirli gün ve haftalara uygun ise okuma, kazanımları destekleme gibi amaçlarla kitap okuduklarını göstermektedir. Araştırmalar çocukların kitapla geçirdikleri sürenin diğer etkinliklerden daha az olduğunu ortaya koymaktadır (Aral ve Aktaş, 1997). Çocukların kitapla tanışmaları aile ile başlamaktadır. Ancak ailelerin çeşitli nedenlerle çocukları kitaplarla buluşturamadıklarını ortaya koyan araştırma bulguları mevcuttur (Kakırman Yıldız, 2016). Bu durumda öğretmenlere bazı sorumluluklar düşmektedir. Öğretmenlerin çeşitli kitaplar arasından doğru kitabı seçmeleri (Gönen, Karakuş, Uysal, Kehci, Ulutaş ve Kahve, 2016) edebiyat alanındaki güncel örnekleri takip etmeleri ve çocuklarla buluşturmaları ve okuma etkinliklerini belirli bir rutin şeklinde planlamaları önem taşımaktadır (Yağcı, 2007).

Bu araştırma kapsamında öğretmenlere sunulan ve güncel, çok satan, ödüllü yazar ölçütü temel alınarak seçilmiş olan kitap listesine verilen yanıtlar değerlendirildiğinde “Aç Tırtıl” kitabı dışındaki kitapların öğretmenlerin çoğu tarafından sınıfta okunmadığını göstermektedir. Buna karşılık listede yer alan klasik masalların öğretmenlerin çoğu tarafından sınıfta okunduğu anlaşılmaktadır. Bu durum öğretmenlerin güncel, ödüllü ve çok satan kitapları sınırlı bir biçimde kullandıkları şeklinde yorumlanabilir. Bu bulgu masalların ucuz olması ve ulaşılabilirliğinin yüksek olması (farklı yayın evlerinden baskısı yapılan) ve öğretmenlerin masalların olumsuz özelliklerinden çok olumlu özelliklerine inanmaları ile açıklanabilir. Alan yazındaki araştırmalar okul öncesi eğitim sınıflarında masal türü kitapların ağırlıklı olduğunu (Adak Özdemir, Hıdır ve Özdemir Beceren, 2019) ve okul öncesi öğretmenlerin masalların çocuklar açısından olumlu özelliklerine olumsuz özelliklerinden daha fazla vurgu yaptıklarını (Şahin 2011) göstermektedir. Amerika’da gerçekleştirilen bir araştırmada da 34 okulun kitap listesinde en çok “Aç Tırtıl” kitabının yer aldığı ortaya çıkmıştır (Boutle, Hopkins ve Waklatsi, 2008). Alan yazın incelendiğinde bazı araştırmalarda (Ekici, 2014; Turan ve Ulutaş, 2016) okul öncesi öğretmenlerinin bir kitabı almaya karar vermelerinde çoğunlukla çocukların ilgi ve ihtiyaçları, günlük akış ve belirli gün ve haftaları dikkate aldıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca Turan ve Ulutaş, 2016 araştırmasında öğretmenlerin okuma etkinliği için kitap seçerken öncelikle çocukların ilgi ve ihtiyaçlarını dikkate aldıkları anlaşılmaktadır. Benzer olarak sınıf öğretmenlerinin de kitap seçiminde en çok içerik öğelerini dikkate aldıkları yazarları sınırlı sayıda öğretmenin kitap seçiminde yazarı dikkate aldığı anlaşılmaktadır (Büyükkavas Kuran ve Ersözlü, 2009). Bazı araştırmalarda okul öncesi öğretmenlerinin kitap seçiminde eğitsel özellikleri (Yazıcı Okuyan, 2009) ve konuyu (Bulut, 2018) dikkate alırken kitap yazarının çok fazla dikkate alınmadığını göstermektedir (Adak Özdemir, Hıdır ve Özdemir Beceren, 2019; Kaya Bağdaş ve Demir, 2016; Yükselen, Yumuş ve Işık, 2016).

Yazarların benimsediği çocuk anlayışı ve dünya görüşü, ortaya koydukları eserleri şekillendirmektedir. Bu durum geleneksel anlayışa sahip yazarların eserlerinde öncelikli amacın öğreticilik olmasına yol açabilmektedir (İpşiroğlu, 2007). Oysa çocuk kitaplarının biçimsel ve içerik özelliklerinin çocukların eğlenme, oynama ve keşfederek öğrenme ihtiyaçlarını karşılamalıdır. Çocuk kitapları çocuklara neleri yapmaları, neleri yapmamaları gerektiğini söylemek yerine neleri yapması, neleri yapmaması gerektiğini düşündürmelidir (Sever, 2013). Çocuk kitapları öğreticilik özelliğinin yanı sıra çocuklara ilk kitap sevgisini aşılama, edebî ve estetik açıdan da katkı sağlamaktadır. Düzenli bir şekilde kitaplarla etkileşim hâlinde olan çocuklar gittikçe onları okumaya motive eden ve kişisel beğenilerine hitap eden kitapları seçme davranışı sergilemeleri muhtemeldir (Veziroğlu ve Gönen, 2013). Bu nedenle okul öncesi öğretmenlerinin çocuk kitabı yazarlarını ve eserlerini tanımaları ve bu yazarlardan çocuğa görelilik ilkelerini karşılayan yazarların birden fazla eserini çocuklara tanıtmalarının, çocukların kişisel beğenilerine hitap eden kitapları ayırt etmelerine katkı sağlayacağı söylenebilir.

Alan yazın incelendiğinde okul öncesi çocuklara dönük kitapların niteliklerinin genellikle iç ve dış yapı özellikleri temelinde değerlendirildiği anlaşılmaktadır (Körükçü, 2012; Turan ve Ulutaş, 2016). Ancak bu çalışmadan elde edilmiş veriler niteliğin değerlendirilmesinde kitap yazarlarının da (yazınsal stil, anlatım stili, görsel stil, kurgu) bir ölçüt olarak alınabileceğini göstermektedir. Böylece başlangıçta yetişkinlerin edebiyat ürünlerine maruz kalan, daha sonra çocukların özellikleri, ilgi ve ihtiyaçları gözetilerek hazırlanmış olan edebî ürünlerle buluşan çocuk okuyuculara öğretimsel amaçların dışında fırsatlar sunulabilecektir. Bu fırsatı sağlamak amacı ile öğretmenler ya da aileler çocuğa göreliliği dikkate alarak yazan çocuk

kitabı yazarlarının birden fazla kitabını çocuğa sunarak çocukların edebî ürünlerde görsel, yazınsal, anlatımsal ve kurgusal stillere ilişkin farkındalık kazanmasına aracılık edebilir.

Bir yetişkinin okumak için edebî bir kitap seçiminde sevdiği temayı (polisiye, tarihi, macera, bilim kurgu vb.), sevdiği yazarı ya da çok satılan gibi ölçütlerini dikkate alması olasıdır. Çocuklar için yazılmış edebî tür seçiminde sadece öğretimsel amaçları dikkate almak bu alanda eser veren yazarlara ve bu eserlerin hedef kitlesi olan çocuklara haksızlık olacaktır. Öğretmenlerin çocuklar için resimli kitap seçiminde sadece belirli değerleri içerme, programda yer verilen kazanımlarla örtüşme gibi öğretimsel ölçütler temel alınması, çocukların kitaplardan edinebileceği okuma zevki, edebî duyarlılık, estetik algı, anlatım dili ve stilini fark etme gibi diğer katkıların önünde engel oluşturabilir. Çocuklar için edebî eser seçiminde yazarın temel alınması alanda çalışan yazarlar arasında rekabet yaratarak bu işi daha özenli yapılmasına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Bu araştırmadan elde edilen sonuçlar okul öncesi öğretmenlerinin sınıflarında güncel, çok satan, ödüllü yazarların kitaplarından çok klasik masalları okuduğunu göstermektedir. Öğretmenlerin klasik masalları tercih nedenleri araştırılabilir. Bu araştırmada iki ya da daha fazla baskı yapmış olan kitap yazarlarının eserleri üzerinden bir değerlendirme yapılmıştır. Ancak bu yazarların kitaplarının çok baskı yapmasının diğer bir deyişle çok tercih edilmesinin gerekçeleri ile ilgili incelemeye gidilmemiştir. Yapılacak araştırmalarda kitabı çok baskı yapan ve sınırlı sayıda baskı yapan yazarlar karşılaştırmalı olarak incelenerek dil, görseller kurgu vb. gibi özelliklerden hangisinin bu durumun belirleyicisi olduğu araştırılabilir.

Kaynaklar

- Adak Özdemir, A., Hıdır, F. ve Özdemir Beceren, B. (2019). Examining the use of picture books in preschool education institutions. *Journal of Language and Linguistic Studies*, 15(2), 535-559.
- Akgün, E. ve Karaman Belli, G. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarla bibliyoterapi: Bir uygulama örneği. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar-Current Approaches in Psychiatry*, 11(1), 100-111. doi: 10.18863/pgy.392346.
- Alabay, E. ve Yağan-Güder, S. (2018). Changing face of plays: A comparative research of childhood plays of older adults and plays of today's. *Bartın University Journal of Faculty of Education*, 7(1), 237-259.
- Albanese, O. ve Antoniotti, C. (1997). Teacher dialogue style and children's story comprehension. *European Journal of Psychology of Education*, 12(3), 249-259.
- Aral, N. ve Gürsoy, F. (2000). *I. Ulusal çocuk kitapları sempozyumu: Sorunlar ve çözüm önerileri*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi- Tömer Dil Öğretim Merkezi.
- Aral, N. ve Aktaş, Y. (1997). Çocukların televizyon ve diğer etkinliklere ayırdıkları sürenin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13, 99-105.
- Azizoğlu, Ç., Gökmenoğlu, T. ve Ünal-Bozcan, E. (2018). Çocuk kitaplarında değerler: KKTC'de örtük program bağlamında bir çalışma. *Başkent University Journal of Education*, 5(2), 128-138.
- Baş, B. ve Ucuzsatar, N. (2020). Okul öncesi çocuk kitaplarındaki hayvan karakterlerin geliştirilme yolları açısından incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 9(1), 336-353.

- Boutte, G. S., Hopkins, R. ve Waklatsi, T. (2008). Perspectives, voices, and worldviews in frequently read children's books. *Early Education and Development*, 19(6), 941-962.
- Büyükkavas Kuran, Ş. ve Ersözlü, Z. N. (2009). Sınıf öğretmenlerinin çocuk edebiyatına ilişkin görüşleri. *Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(1), 1-17.
- Creswell, J. W. (2014). Nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları: Araştırma deseni. Ankara: Eğiten Kitap.
- Demircan, C. (2006). TÜBİTAK çocuk kitaplığı dizisindeki kitapların dış yapısal ve içyapısal olarak incelenmesi. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(2), 12-27.
- Deniz, A. (2018). *Resimli öykü kitaplarının ve kitap okuma etkinliklerinin niteliğinin beş yaş çocuklarının dil gelişimiyle ilişkisinin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Dilek, A. (2017). Feridun Oral'ın resimli hikâye kitaplarındaki değerlerin incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 15(33), 61-86.
- Ekici, S. (2014). *Ankara'daki anaokullarının okuma alışkanlığına hazırlık yeterlilikleri açısından değerlendirilmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Evans, M. A. ve Sain-Aubin, J. (2005). What children are looking at during shared book reading. *Psychological Science*, 16(11), 913-920.
- Ganea, P. A., Ma, L. ve DeLoache, J. S. (2011). Young children's learning and transfer of biological information from picture books to real animals. *Child Development*, 82(5), 1421-1433.
- Garzotto, F., Paolini, P. ve Sabiescu, A. (2010). Interactive storytelling for children. http://hoc.elet.polimi.it/idc/2010/assets/doc/Interactive_storytelling_Workshop_IDC2010.pdf. Adresinden 5 Temmuz 2014 tarihinde edinilmiştir.
- Goins, S. L. (2004). *Botany in children's literature: A content analysis of plant-centered children's Picture books that have plot and character's*. Yayımlanmamış doktora tezi, Louisiana: Louisiana State University.
- Gooden, A. ve Gooden, M. A. (2001). Gender representation in notable children's picture books: 1995–1999. *Sex Roles*, 45(1/2), 88-101.
- Gökçe, B. ve Sis, N. (2011). Gülten Dayıoğlu'nun çocuk öykülerinin "hikâye haritası" yöntemine göre incelenmesi ve genel bir değerlendirme. *Turkish Studies*, 6(3), 1925-1949.
- Gönen, M. ve Arı, M. (1989). Anaokuluna giden dört-beş yaş çocuklarına resimli kitaplarla yapılan eğitimin dil gelişimine etkisinin incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 1(13), İnternette 8 Ocak 2019 tarihinde <<http://egitimvebilim.ted.org.tr/index.php/EB/article/view/5824/1951>>. Adresinden alınmıştır.
- Gönen, M., Karakuş, H., Uysal, H., Kehci, A., Ulutaş, Z. ve Kahve, Ö. (2016). Resimli çocuk kitaplarının içerik ve resimleme özelliklerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 31(4), 724-735.
- Gönen, M., Uludağ, G., Fındık Tanrıbuyurdu, E. ve Tüfekçi, E. (2014). 0-3 yaş çocuklarına yönelik resimli çocuk kitaplarının özelliklerinin incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 126–139
- Gönen, M., Ünüvar, P., Bıçakçı, M., Koçyiğit, S., Yazıcı, Z., Orçan, M., Aslan, D., Güven, G. ve Özyürek, A. (2010). Okul öncesi eğitim öğretmenlerinin dil etkinliklerini uygulama

- biçimlerinin incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 10(19), 23-40.
- Gönen, M. ve Veziroğlu, M. (2013). Çocuk edebiyatının genel hedefleri. Mübeccel Gönen (Edt.) *Çocuk edebiyatı içinde*. (s. 1-13). Ankara: Eğiten Kitap.
- Gül-Kazancı, M. ve Atay, M. (2018). Resimli çocuk kitaplarında değerler analizi: 2000-2007 yılları arasında basılmış kitaplar üzerine karşılaştırmalı bir çalışma. Köksal, D. ve Ataç, A. (Eds). 8. *Uluslararası eğitimde araştırmalar kongresi tam metin kitabı*. (ss. 33-39). Uluslararası Eğitim Araştırmacıları Derneği.
- Handler-Spitz, E. (2009). Ethos in Steig's and Sendak's picture books: The connected and the lonely child. *The Journal of Aesthetic Education, Special Issue on Children's Literature*, 43(2), 64-76.
- Hannibal, M. A.Z., Vasiliev, R. ve Lin, Q. (2002). Teaching young children basic concepts of geography: A literature-based approach. *Early Childhood Education Journal*, 30 (2), 81-86.
- Hassett, D. D. (2009) Children's Literature and Early Literacy Success: Using the Charlotte Zolotow Award Collection in Early Childhood Teacher Education. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, 30(4), 363-384. DOI: 10.1080/10901020903320296.
- Heald, R. (2008). Musicality in the language of picture books. *Children's Literature in Education*, 39, 227-235. DOI 10.1007/s10583-007-9054-4.
- Heilmann, J., Rojas, R., Iglecias, A. ve Miller, J. F. (2015). Clinical impact of wordless picture storybooks on bilingual narrative language production: A comparison of the 'Frog' stories. *International Journal of Language & Communication Disorders*, 0(0), 1-7. DOI: 10.1111/1460-6984.1220.
- Işıtan, S. (2016). Illustrated storybooks for preschool children published in Turkey between 1980-2013: A study based on preschool education reforms. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16, 669-690.
- İpek-Yükselen, A. (2013). Okul öncesi çocuk kitaplarının tanıtımı. Mübeccel Gönen (Edt.) *Çocuk edebiyatı içinde*. (s. 57-75). Ankara: Eğiten Kitap.
- İpşiroğlu, Z. II. Ulusal çocuk ve gençlik edebiyatı sempozyumu, 4-6 Ekim, 2006. Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, (Yay. Haz. Sedat Sever). Ankara, 2007. Ankara Üniversitesi Basımevi.
- Jalongo, M. R., Dragich, D., Conrad, N. K., Zhang, A. (2002). Wordless picture books and emergent literacy. *Early Childhood Education Journal*, 29(3), 167-177.
- Kakırman Yıldız, A. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarının okuma alışkanlığı kazanmasında rol model olarak aile. *Mavi Atlas*, 7, 95-112.
- Kalogiannakis, M, Nirgianaki, G. M. ve Papadakis, S. (2018). Teaching magnetism to preschool children: the effectiveness of picture story reading. *Early Childhood Education Journal*, 46, 535-546. DOI 10.1007/s10643-017-0884-4.
- Kaya Bağdaş, Ç. ve Demir, E. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin hikâye ve hikâye kitapları hakkındaki görüşlerinin incelenmesi (Erzincan örnekleme). *Erzincan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, ÖS-III*, 2019-2030.
- Keat, J. B. ve Wilburne, J. M. (2009). The impact of storybook on kindergarten children's mathematical achievement and approaches to learning. *US-China Education Review* 6 (7), 61-67.

- Körükçü, Ö. (2012). Okul öncesi eğitime yönelik resimli çocuk kitaplarının bulunması gereken temel özellikler açısından incelenmesi. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 243-254.
- Li, L., Zhou, J., Liu, B. ve Gao, X. (2012). Chinese preschool children's comprehension of a picture storybook. *Chinese Language and Discourse*, 3(1), 109-127. DOI 10.1075/cld.3.1.06li
- Merriam, S. B. (2013). Nitel araştırma: desen ve uygulama için bir rehber. S. Turan (Çev. Ed.). Ankara: Nobel.
- Öztürk, M. ve Giren, S. (2016). Okul öncesi dönemdeki çocuklar için hazırlanan hikâye kitaplarındaki korku ve şiddet öğelerinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 5(4), 2095-2108.
- Robertson, S-J. L. ve Reese, E. (2017). The very hungry caterpillar turned into a butterfly: Children's and parent's enjoyment of different book genres. *Journal of Early Childhood Literacy*, 17(1), 3-25.
- Sackes, M., Trundle, K. C. ve Flevares, L. M. (2009). Using children's literature to teach standart-based science concepts in early years. *Early Childhood Education Journals*, 36, 415-422.
- Sarı, B. ve Altun, D. (2018). Okul öncesi dönem çocuklarının hikâye anlama ile zihin kuramı becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ana Dili Eğitimi Dergisi*, 6(4), 945-960.
- Sciplino, C., Smith, P. K., H. Hurme, H., Rusek, M. ve Bäckvik, P. (2010). Representations of grandparents in children's books in Britain, Italy, Greece, Finland, and Poland. *Journal of Intergenerational Relationships*, 8(3), 298-316. DOI: 10.1080/15350770.2010.498760
- Sever, S. (2013). *Çocuk ve edebiyat*. Ankara: Tudem Yayıncılık.
- Sildir, E. ve Tüfekçi Akcan, A. (2018). Hikâye kitaplarının sosyal-duygusal alan kazanımlarını desteklemeleri yönünden incelenmesi. *Eğitim ve Toplum Araştırmaları Dergisi*, 5(1), 265-286.
- Stott, J. C. (1978). Running away to home- A story pattern in children's literature. *Language Art*, 55(4), 473-477.
- Şahin, M. (2011). Masalların çocuk gelişimine etkilerinin öğretmen görüşleri açısından değerlendirilmesi. *Millî Folklor*, 23(89), 208-219.
- Şimşek, Z. C. (2017). *Farklı kitap okuma tekniklerinin 48-66 ay grubu çocuklarının dil gelişimine olan etkileri*. Pamukkale Üniversitesi, Denizli. (Yayımlanmamış doktora tezi).
- Şirin, M. R. (2015). Kim çocuk edebiyatı yazarıdır? "Hangi dil? Pedagojik mi, estetik mi?". *Türk Dili*, CIX (767-768), 149-164.
- Toran, M. ve Dilek, A. (2017). Çocuklar ve kitaplar: Piaget'in oyun kuramına göre bir değerlendirme. *Yaşadıkça Eğitim*, 31(1), 41-54
- Tuğrul, B. ve Feyman, N. (2006). Okul öncesi çocukları için hazırlanmış resimli öykü kitaplarında kullanılan temalar. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi 2. Ulusal Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Sempozyumu* (pp. 387-392). Ankara: Ankara Üniversitesi Yayınları, No:203.
- Turan, F. ve Ulutaş, İ. (2016). Okul öncesi eğitim kurumlarındaki resimli öykü kitaplarının özellikleri ile öğretmenlerin bu kitapları kullanma durumlarının incelenmesi. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 20-45.

- Tüfekçi-Can, D. (2014). *Çocuk edebiyatına giriş*. Konya: Eğitim Yayınevi.
- Veziroğlu, M. ve Gönen, M. (2012). Okul öncesi eğitim programı'ndaki kazanımlara uygunluğunun incelenmesi. *Eğitim ve Bilim*, 37(163), 226-238.
- Vukelich, C., Christie, J. and Enz, B. (2012). Helping young children learn language and literacy. (3. Baskı). Boston: Pearson Education Inc.
- Yağcı, Y. (2007). Çocuk ve gençlerin kitapla buluşmasındaki köprüler. *Türk Kütüphaneciliği*, 21(1), 62-71.
- Yazıcı Okuyan, H. (2009). Türkçe ve sınıf öğretmenlerinin okuma saatlerinde kullanılan çocuk edebiyatı ürünlerini seçme ölçütleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18), 135-159.
- Yazıcı, D. N., Yıldız, C. ve Durmuşoğlu, M.C. (2018). Erken çocukluk dönemi resimli çocuk kitaplarının eğitsel özelliklerinin incelenmesi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18 (2), 1196-1209.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008) Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yükselen, A., Yumuş, M. ve Işık, E. (2016). Çocuk kitabı seçme kriterlerine ilişkin okul öncesi eğitimcilerin görüşleri. *Başkent University Journal of Education*, 3(2), 161-168.
- Zeece, P. D. (1999). Things of nature and nature of things: Natural sciences based literature for young children. *Early Childhood Education Journal*. 26(3), 161-166.
- Zucker, T. A., Cabell, S. Q., Justice, L. M., Pentimonti, J. M. ve Kadaravek, J. N. (2013). The role of frequent, interactive prekindergarten shared reading in the longitudinal development of language and literacy skills. *Developmental Psychology*, 49 (8), 1425-1439.

Extended Abstract

They are considered as a special category or a kind of children's literature that consists of only illustrations, where illustrations are more than text or where the text is equally important (Jalongo, 2004; cited in Phillips and Sturm, 2013; Veziroğlu & Gönen, 2013). Since these books are the first literary genre the children meet, they play significant role in planting in the love of books and forming a literary and aesthetic basis in children (Aral & Gürsoy, 2000). The research shows that the children transfer the information they have obtained from picture storybooks to the real context (Ganea, Ma & DeLoache, 2011). Therefore, some researchers have tried to determine the criteria for the selection of children's books. Although there are many studies examining children's books in terms of content and formal characteristics in our country, no studies on children's book authors have been found. In line with the information given above, the aim of this study is to evaluate the importance of the authors who produce works for preschool children considering the opinions of preschool teachers and the works of some authors.

Method

The basic qualitative research was employed in this study (Merriam, 2013). Participants of the current study were chosen through convenient sampling which are among purposeful sampling methods. The sample of the study consists of 145 pre-school teachers who agreed to participate the study and working in kindergartens affiliated to Directorate of National Education in Çanakkale Province and 12 children's picture books. 89 of the participants had professional experience of 1 to 10 years and 56 of them had more than 10 years of professional experience. Books / Authors of the current study were chosen through criterion sampling which are among purposeful sampling methods. The criterion used in the selection of books / authors in the present study was having two or more books for 3-6-year-old children, having at least second and more prints and / or being awarded.

The documents of the research were composed of two books written by Anna Milbourne, Karma Wilson, Feridun Oral, Eric Carle, Gemma Merino, and Leo Lionni. Therefore, a total of 12 books were

selected within the scope of this basic criterion. Document analysis and interview technique were employed in collecting the data. During the interviews, teachers were asked eight questions and each interview lasted an average of 15 minutes. Interview data were evaluated by content analysis. For this purpose, the audio recordings of the interviews were listened and transcribed. The transcribed data were analysed by two researchers and codes were created. Later, those related to these codes were gathered under inclusive themes. Books analysed within the scope of this study were evaluated through descriptive analysis. The data obtained from the analysed books were interpreted within the framework of three themes determined based on the literature (features related to the visuals in the books, the problem situation presented by the authors in their books and items related to solution, language and expression).

Result and Discussion

The results of the present study presented through the investigation of particular books of Children's books authors and interviews held by preschools teachers about their conception of children books. The results obtained by the analyses of children's books reveal that both the pictures and the scripts in used in the books are the features that diverge the books. Another differentiated feature recognized among books is the problem presented and the solution provided to this problem. While the problems posed in the books of Leo Lionni and Anna Milbourne are solved by the characters' determination, producing ideas, curiosity for research and individual effort, the problems in Karma Wilson and Feridun Oral's books are solved by the assistance of the other characters.

In the study, two different question were asked to the participants regarding their book selection process and their possible book suggestions to their colleagues. The analysis of the data gathered from these questions reveal that teachers did not consider the author of the children's book, but they only focus on the content of the book (the content that supports development and learning). In the study, the analyses of the data gathered through the responses given to the question of how teachers understand that children love a book or an author conclude that children listened the books that love more with curiosity and longer periods and they involved in the reading process more (ask questions, be excited, answer questions and dramatization) and they demanded to read these books again. According to the teachers, children tended to listen some particular authors' books more carefully and involved more in the reading process with excitement when these books were read. In the research, teachers were asked to indicate how they decide to read a book in a daily routine. The analysis of their responses to this question reveals that majority of the teachers did not perform a reading activity regularly (every day or at least three times a week) but they performed reading activities by considering children's interests and their attention and to support children's learning outcome on particular days and weeks. Furthermore, the results of the study conclude that pre-school teachers had a preference to read traditional fairy tales more than the recent, best seller or award-winning authors' books.

EK-1

Tablo 3: Öğretmenlerin Kitap Listesinde Yer Alan Kitapların Yazarını Bilme ve Sınıfta Okuma Durumları

Kitap adı	Yazarı bilme / sınıfta okuma durumu
Gergedanlar Krep Yemez	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (29 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (11 öğretmen)
Ağaca Tırmanan İnek	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (25 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (2 öğretmen)
Köpekler Bale Yapmaz	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (27 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (13 öğretmen)
Suyu Sevmeyen Krokodil	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (20 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (7 öğretmen)
Aç Tırtıl	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (71 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (7 öğretmen)
Yayazula	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (14 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (3 öğretmen)
Değnek Adam	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (30 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (4 öğretmen)
Farklı ama Aynı	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (44 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (5 öğretmen)
Üç Kedi Bir Dilek	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (41 öğretmen)
Bu Kış Kimse Üşümeyecek	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (15 öğretmen)
Huysuz Uğurböceği	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (22 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (5 öğretmen)
Annemin Çantası	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (30 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (3 öğretmen)
Pezentino	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (14 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (7 öğretmen)
Yüzyüz	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (12 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (5 öğretmen)
Deniz Ne Kadar Derin	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (16 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (9 öğretmen)
Bir Milyon Ne Kadar Büyük	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (9 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (2 öğretmen)
Tombik Ayı Hastalanınca	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (21 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (14 öğretmen)
Elmer Kar Keyfi	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (22 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (9 öğretmen)
Tombik Ayı Kaybolunca	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (13 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (11 öğretmen)
Elmer Rüzgârda	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (12 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (10 öğretmen)
Pamuk Karardı	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (11 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (4 öğretmen)
Çikolata Çocuk	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (14 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (5 öğretmen)
İp Bacaklı Uzaylı Çocuk	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (8 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (3 öğretmen)
Kırmızı Başlıklı Kız	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (47 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (62 öğretmen)
Hansel İle Gratel	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (52 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (53 öğretmen)
Yavru Timsah Çipiti	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (7 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (15 öğretmen)
Burcu Kimse Beni Oyuna Almak İstemiyor	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (5 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (7 öğretmen)
Alper Okula Gitmek Zorunda Mıyım	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (6 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (11 öğretmen)
Koca Roni	BİLEN YOK
Ayı ve Arılar	Kitabın yazarını biliyor ve sınıfında okumuş (26 öğretmen) Kitabı sınıfta okumuş ancak yazarını bilmiyor (6 öğretmen)
Not:	Bu listede yer alan 30 kitap 15 yazarın ikişer kitabından oluşmaktadır. 5 Türk yazar 10 yabancı yazar.